

การรับรู้ของเกษตรกรต่อการดำเนินงานของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยี
การเกษตรประจำตำบลโป่งแยง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่

FARMERS' PERCEPTION OF IMPLEMENTATION OF THE AGRICULTURAL
TECHNOLOGY SERVICE AND TRANSFERRING CENTER,
PONGYANG SUB-DISTRICT, MAERIM DISTRICT,
CHIANGMAI PROVINCE

นายวัลลภ สุทธิ

ปัญหาพิเศษนี้เป็นส่วนหนึ่งของความสมบูรณ์ของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร

พ.ศ. 2546

ลิขสิทธิ์ของโครงการบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ใบรับรองปัญหาพิเศษ
โครงการบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้

วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (ส่งเสริมการเกษตร)

ปริญญา

ส่งเสริมการเกษตร

ส่งเสริมการเกษตร

สาขาวิชา

ภาควิชา

เรื่อง การรับรู้ของเกษตรกรต่อการดำเนินงานของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร
ประจำตำบลโป่งแยง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่

FARMERS' PERCEPTION OF IMPLEMENTATION OF THE AGRICULTURAL
TECHNOLOGY SERVICE AND TRANSFERRING CENTER, PONGYANG
SUB-DISTRICT, MAERIM DISTRICT, CHIANGMAI PROVINCE

นามผู้วิจัย นายวัสนัย สุตติ

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

ประธานกรรมการที่ปรึกษา

(อาจารย์กิตติพงษ์ โคธิรกุล)

วันที่ 10 เดือน 6-6 พ.ศ. 2546

กรรมการที่ปรึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร.บุญธรรม เทศนา)

วันที่ 10 เดือน 6-6 พ.ศ. 2546

กรรมการที่ปรึกษา

(อาจารย์ ดร.ปรารณา ขสสุข)

วันที่ 11 เดือน 6-6 พ.ศ. 2546

หัวหน้าภาควิชา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิระพล ทองมา)

วันที่ 17 เดือน 6-6 พ.ศ. 2546

โครงการบัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทรงวุฒิ เพ็ชรประดับ)

รองประธานกรรมการโครงการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติหน้าที่แทน

ประธานกรรมการโครงการบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ 19 เดือน 6-6 พ.ศ. 46

บทคัดย่อ

บทคัดย่อปัญหาพิเศษ เสนอต่อโครงการบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของ
ความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร

การรับรู้ของเกษตรกรต่อการดำเนินงานศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร
ประจำตำบลโป่งแยง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่

โดย

นายวัสนัย ผุสดี

พฤศจิกายน 2546

ประธานกรรมการที่ปรึกษา: อาจารย์กิตติพงษ์ ไตรธิกุล

ภาควิชา/ คณะ:

ภาควิชาส่งเสริมการเกษตร คณะธุรกิจการเกษตร

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบถึง การรับรู้ของเกษตรกรต่อการดำเนินงานของ
ศูนย์บริการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลโป่งแยงอำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ รวบรวม
ข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์จากเกษตรกรที่สุ่มมาจาก 9 หมู่บ้าน ในเขตพื้นที่ตำบลโป่งแยง
อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ รวม 91 คน (ข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์โดยค่าร้อยละ ค่าความถี่
ค่ามัธยฐานเลขคณิต และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน)

ผลการวิจัยพบว่าผู้ให้ข้อมูลมีอายุเฉลี่ย 40 ปี ส่วนมากได้รับการศึกษาในระดับประถมศึกษา
ศึกษา มีรายได้เฉลี่ย 68,495 บาทต่อปี (แต่เป็นที่น่าสนใจกว่า ผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 79.13 มีรายได้ต่ำกว่าค่าเฉลี่ย) มีพื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ยประมาณ 6 ไร่ มีจำนวนแรงงานทำการเกษตรในครัวเรือน
เฉลี่ย 2 คน แหล่งเงินทุนที่สนับสนุนการทำการเกษตรร้อยละ 54.95 ได้มาจากผู้ธนาคารเพื่อการ
เกษตรและสหกรณ์การเกษตร มีการติดต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเฉลี่ย 1 ครั้งต่อสัปดาห์
และมีการรับรู้ข่าวสารด้านการเกษตรเฉลี่ย 2 ครั้งต่อสัปดาห์

ด้านการรับรู้ของเกษตรกรต่อการดำเนินงานของศูนย์บริการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร
ประจำตำบลโป่งแยง ผู้ให้ข้อมูลรับรู้การดำเนินงานของศูนย์อยู่ในระดับน้อย ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้าน
การจัดตั้งศูนย์ มีคะแนนเฉลี่ย 1.47 ด้านคณะทำงานเพื่อบริหารศูนย์ มีคะแนนเฉลี่ย 1.33 และด้าน
บทบาทหน้าที่ และการดำเนินงานของศูนย์ มีคะแนนเฉลี่ย 1.38

ABSTRACT

Abstract of special problem submitted to the Graduate School Project of Maejo University in partial fulfillment of the requirements for the Degree of Master of Science in Agricultural Extension

FARMERS' PERCEPTION OF IMPLEMENTATION OF THE AGRICULTURAL
TECHNOLOGY SERVICE AND TRANSFERRING CENTER,
PONGYANG SUB-DISTRICT, MAERIM DISTRICT,
CHIANGMAI PROVINCE

By
WASANAI PHUSADEE
NOVEMBER 2003

Chairman: Mr. Kittipong Thodhirakul

Department / Faculty: Department of Agricultural Extension, Faculty of Agricultural
Business

The objectives of this research were to examine farmers' perception of implementation of the Agricultural Technology Service and Transferring Center, Pongyang sub-district, Maerim district, Chiangmai province. The data were collected from 91 randomly sampled farmers in nine villages, in Pongyang sub-district, Maerim district, Chiangmai province. The statistics used were percentage, frequency, arithmetic mean and standard deviation.

It was found that the farmers were 40 years old on average, had completed a primary level of education, and had average family income of 68,495 Baht / year (It was noted that 79.13 percent of the farmers earned lower income than the average). They had average land holding of 6 rai, average number of agricultural labour of 2 persons, and 54.95 percent of financial support for agricultural production was from the Bank for

Agriculture and Agricultural Cooperatives (BAAC). The farmers contacted agricultural extension agents once a week and received agricultural news twice a week.

The study also revealed that the farmers' perception of 3 dimensions of the center's implementation was at a low level: the establishment of the center ($\bar{x} = 1.47$), the administration staff ($\bar{x} = 1.33$), and roles, responsibilities and operation of the center ($\bar{x} = 1.38$).

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จไปได้ด้วยดี จากความกรุณาของอาจารย์กิตติพงษ์ ไตริรกุล ประธานกรรมการที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.บุญธรรม เทศนา และอาจารย์ ดร.ปรารณายศสุข กรรมการที่ปรึกษา ที่กรุณาแนะนำและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อย่างดียิ่ง จนงานนี้สำเร็จสมบูรณ์ จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ข้าพเจ้าขอน้อมรำลึกถึงพระคุณบิดา มารดาผู้ซึ่งเสียชีวิตไปแล้ว ที่เป็นผู้อบรมเลี้ยงดูวางรากฐานการศึกษา และให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมา ขอขอบพระคุณพี่สาว พี่ชาย ญาติและน้อง ๆ ทุกคน เพื่อนนักศึกษา เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอแม่ริม เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงใหม่ และบุคคลอื่นที่มีได้กล่าวนามในที่นี้ ที่มีส่วนสนับสนุนให้การศึกษาของผู้วิจัยบรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย

สุดท้าย ขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ให้ความรู้ อบรม สั่งสอนข้าพเจ้าในการศึกษาครั้งนี้ รวมทั้งขอขอบคุณมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ที่ประสิทธิประสาทปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิตแก่ข้าพเจ้า ข้าพเจ้าขอจารึกภาพความทรงจำอันดีงามนี้ไว้ในจิตใจของข้าพเจ้าตลอดไป

นายวัสนัย ผุสดี
พฤษภาคม 2546

สารบัญเรื่อง

หน้า

บทคัดย่อ	(3)
ABSTRACT	(4)
กิตติกรรมประกาศ	(6)
สารบัญเรื่อง	(7)
สารบัญตาราง	(9)
บทที่ 1 บทนำ	1
ปัญหาการวิจัย	2
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
ขอบเขตการวิจัย	4
นิยามศัพท์ปฏิบัติการ	4
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	9
ตอนที่ 1 ศูนย์และการดำเนินงานของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร ประจำตำบล	9
ตอนที่ 2 ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล จังหวัดเชียงใหม่	14
ตอนที่ 3 การรับรู้	15
ตอนที่ 4 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	20
ภาคสรุป	22
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	24
สถานที่ดำเนินการวิจัย	24
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	25
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	26
การทดสอบเครื่องมือ	27
วิธีการรวบรวมข้อมูล	28
การวิเคราะห์ข้อมูล	28

สารบัญเรื่อง (ต่อ)

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย	28
บทที่ 4 ผลการวิจัยและวิจารณ์	29
ตอนที่ 1 ลักษณะส่วนบุคคลและสถานภาพส่วนบุคคล	30
ลักษณะส่วนบุคคล	30
ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคม	33
ตอนที่ 2 การรับรู้ของเกษตรกรต่อการดำเนินงานของศูนย์บริการและ ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล โป่งแยง	40
2.1 ด้านการจัดตั้งศูนย์	40
2.2 ด้านคณะทำงานเพื่อบริหารงานศูนย์	43
2.3 ด้านบทบาทหน้าที่และการดำเนินงาน	46
บทที่ 5 สรุปอภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	50
สรุปผลการวิจัย	50
อภิปรายผลการวิจัย	51
ข้อเสนอแนะ	53
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	54
เอกสารอ้างอิง	55
ภาคผนวก	58
ภาคผนวก ก. แบบสัมภาษณ์	59
ภาคผนวก ข. ประวัติผู้วิจัย	66

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 ประชากรผู้ให้ข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง	26
2 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล	31
3 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล	35
4 จำนวน ร้อยละและคะแนนเฉลี่ยของผู้ให้ข้อมูล จำแนกตามการรับรู้ของเกษตรกรต่อการดำเนินงานของศูนย์บริการและถ่ายทอด เทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ปังแยง ด้านการจัดตั้งศูนย์	40
5 จำนวน ร้อยละและคะแนนเฉลี่ยของผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้ของเกษตรกร ต่อการดำเนินงานของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร ประจำตำบล ปังแยง ด้านคณะทำงานเพื่อบริหารงานศูนย์	42
6 จำนวน ร้อยละและคะแนนเฉลี่ยของผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้ของเกษตรกร ต่อการดำเนินงานของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร ประจำตำบล ปังแยง ด้านบทบาทหน้าที่และการดำเนินงาน	47

บทที่ 1

บทนำ

(INTRODUCTION)

งานส่งเสริมและงานพัฒนามีวัตถุประสงค์ทั่วไป คือ การที่บุคคลเป้าหมายยอมรับและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อปรับปรุงสภาพเศรษฐกิจ สังคมของตนเองและครอบครัว (วิทยา ดำรงเกียรติศักดิ์, 2532: 49) งานส่งเสริมและงานพัฒนาจะเจริญก้าวหน้าได้แค่ไหนเพียงไรก็อยู่ที่ผู้ประกอบการ อันได้แก่เกษตรกร ว่าจะศรัทธาและยอมรับความรู้ตลอดจนนำความรู้ที่แพร่กระจายจากเจ้าหน้าที่ไปปฏิบัติได้ผลแค่ไหน (บุญสม วราเอกศิริ, 2529: 159)

การยอมรับแนวความคิดใหม่ของแต่ละบุคคล เป็นกระบวนการทางจิตใจที่เริ่มจากการได้ยินได้ทราบในเรื่องนั้น และเกิดการเรียนรู้เข้าใจ เกษตรกรจะยอมรับนวัตกรรม หรือเทคโนโลยีที่เหมาะสมได้เพียงใดขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง อาทิเช่น ขึ้นกับสภาพสิ่งแวดล้อมลักษณะของนวัตกรรมนั้น ๆ ตลอดจนการให้ข่าวสารเป็นต้น ปัจจัยเหล่านี้มีผลทำให้บุคคลก้าวไปถึงการตัดสินใจยอมรับตลอดจนความเต็มใจที่จะเปลี่ยนแปลง การทำได้ซึ่งปัจจัยการผลิตและบริการที่จำเป็นรวมทั้งเงินทุนในท้องถิ่น (วิทยา ดำรงเกียรติศักดิ์, 2532: 53)

สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงก่อให้เกิดทั้งโอกาส และข้อจำกัดในการพัฒนาการเกษตร การพัฒนาที่ผ่านมามุ่งเน้นการเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นหลัก การผลิตทางการเกษตรหลายกรณีส่งผลให้เกิดความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผลผลิตทั้งหมดรวมมีมูลค่าเพิ่มขึ้นแต่เกษตรกรกลับยากจนและมีคุณภาพชีวิตด้อยลง เมื่อเปรียบเทียบกับผู้ผลิตสาขาอื่น อย่างไรก็ตาม แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) เน้นให้คนเป็นเป้าหมายของการพัฒนา ในทำนองเดียวกัน แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) ก็ยังให้ความสำคัญกับการพัฒนาคน ดังนั้นกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงได้กำหนดแนวคิดของการพัฒนาการเกษตรในระยะยาว โดยให้มีการพัฒนา “เกษตรกร” ควบคู่ไปกับการพัฒนา “ภาคเกษตร” ตลอดจนรักษาททรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความมุ่งหมายของการพัฒนาเกษตรกรก็คือ ยกกระดับการดำรงชีวิตของเกษตรกรให้สูงขึ้น มีความมั่นคงในการประกอบอาชีพ มีรายได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องสามารถพึ่งพาตนเองได้มากขึ้น และมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ด้านการพัฒนาการผลิตทางการเกษตร มุ่งเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพ

การผลิต เพื่อให้สามารถแข่งขันได้ในตลาดโลกและแข่งขันได้กับสินค้าเกษตรนำเข้า การผลิตทางการเกษตรทุกสาขาต้องเป็นการผลิตที่ยั่งยืน ไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

กรมส่งเสริมการเกษตร ซึ่งได้รับมอบหมายจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ให้เป็นหน่วยงานหลักในการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรทั้งด้านพืช ประมง ปศุสัตว์ และให้บริการสารสนเทศแก่เกษตรกรในลักษณะการให้บริการแบบเบ็ดเสร็จ จึงกำหนดนโยบายและแนวทางการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตร ให้สอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาการเกษตรระยะยาว โดยได้จัดทำโครงการเพิ่มศักยภาพชุมชนด้านการเกษตร มีวัตถุประสงค์ที่จะพัฒนาคน โดยเฉพาะเกษตรกรที่อยู่ในชนบทที่ยังขาดความรู้ให้ได้รับการถ่ายทอดความรู้อย่างทั่วถึง มุ่งเน้นให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ควบคู่กับการพัฒนา เพื่อให้เกษตรกรได้ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนโดยการจัดตั้ง “ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล” ขึ้น เพื่อเป็นศูนย์กลางให้เกษตรกรกับเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมาร่วมกันปรึกษาหารือกัน โดยมีเกษตรกรตำบล หรือผู้อำนวยการศูนย์เป็นผู้ประสานงานและดำเนินการ เพื่อเป็นศูนย์บริการ แลกเปลี่ยน เผยแพร่ข่าวสาร ข้อมูลความรู้ และเทคโนโลยีการเกษตร

ปัญหาการวิจัย

(Research Problem)

การพัฒนางานด้านการเกษตรในอดีตที่ผ่านมา ขาดความต่อเนื่องและขาดความเชื่อมโยงในการบริหารและการจัดการ (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2542 ก: 2) เช่น การสนับสนุนปัจจัยการผลิตไปสู่เกษตรกร ยังไม่สามารถทำได้อย่างทั่วถึง เนื่องจากข้อจำกัดของงบประมาณ นอกจากนี้ กิจกรรม/โครงการที่จัดลงพื้นที่ก็ดำเนินการไม่เป็นระบบ โดยเฉพาะแต่ละหน่วยงานก็จัดกิจกรรมและงบประมาณในส่วนที่รับผิดชอบลงพื้นที่ ทำให้เกิดการพัฒนาเป็นเรื่อง ๆ และไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของเกษตรกรได้ทั้งหมด นอกจากนี้ ภายในกรมเดียวกันเองในแต่ละกองต่างก็จัดกิจกรรมลงในพื้นที่ซึ่งทำให้เกิดการพัฒนาแบบแยกส่วน ขาดการผสมผสานกิจกรรม เพื่อให้เกิดความร่วมมือกันทั้งระหว่างหน่วยงานของรัฐด้วยกันเอง องค์กรท้องถิ่นและเกษตรกร ในการพัฒนาการเกษตร ซึ่งนอกจากจะทำให้เกิดการประหยัด ลดความซ้ำซ้อน ตลอดจนใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพแล้วยังทำให้เกิดกระบวนการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับรู้ โดยเฉพาะชุมชนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์วางแผน และกำหนดกิจกรรมด้วยตนเอง ดังนั้นแนวทางเพื่อนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม จึงจำเป็นต้องมีศูนย์กลางในการประสานงาน

และบริหารจัดการในเรื่องนี้ด้วยการจัดตั้งศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลขึ้น

ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลโป่งแยง ถูกจัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นศูนย์บริการแลกเปลี่ยน เผยแพร่ข่าวสารข้อมูลความรู้ และเทคโนโลยีด้านการเกษตร โดยให้เกษตรกรมีส่วนร่วมและดำเนินการถ่ายทอดทดสอบเทคโนโลยีในชุมชน มีการสาธิตต้นแบบการผลิตทางการเกษตรในทุกด้าน พร้อมทั้งสร้างชุมชนเครือข่าย เพื่อให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการพัฒนาการเกษตร และสามารถนำไปปรับใช้ในไร่นาได้อย่างเหมาะสม อันจะก่อให้เกิดการพัฒนาการเกษตรที่มีการเชื่อมโยงการปฏิบัติงานระหว่างเจ้าหน้าที่ภาครัฐ องค์กร แกนนากลุ่มอาชีพและหน่วยงานต่าง ๆ ในลักษณะการบูรณาการซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ผลักดันศักยภาพชุมชนให้เข้มแข็ง และพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

ดังนั้น หากต้องการทราบว่าผลการดำเนินงานของศูนย์บรรลุเป้าหมายและบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวหรือไม่ การศึกษาถึงการรับรู้ของเกษตรกรต่อการดำเนินงานของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลโป่งแยง อำเภอแม่วัง จังหวัดเชียงใหม่ จะเป็นคำตอบของความต้องการดังกล่าวได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

(Objectives of the Study)

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึง

1. ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกรตำบลโป่งแยง อำเภอแม่วัง จังหวัดเชียงใหม่
2. การรับรู้ของเกษตรกรต่อการดำเนินงานของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลโป่งแยง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

(Expected Results)

ผลการวิจัยครั้งนี้ คาดว่าจะเป็นประโยชน์ต่อบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. คณะกรรมการดำเนินการและเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบต่อการดำเนินงานของศูนย์ สามารถใช้ข้อมูลในการวิจัยเป็นแนวทางการวางแผนการดำเนินงานศูนย์ฯ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. ผู้บริหารระดับต่าง ๆ ของกรมส่งเสริมการเกษตร สามารถนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปเป็นแนวทางในการพิจารณาวางแผนนโยบาย การดำเนินการจัดตั้งศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยี เพื่อส่งเสริมและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร ให้สอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกรมากยิ่งขึ้น
3. ผู้สนใจเกี่ยวกับศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล สามารถใช้ข้อมูลที่ได้จากการวิจัย เป็นแนวทางในการขยายขอบเขตการศึกษาให้กว้างขวางและลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น

ขอบเขตการวิจัย

(Scope of the Study)

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงการรับรู้ของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ในปี 2544 เท่านั้น

นิยามศัพท์ปฏิบัติการ

(Operational Definition of Terms)

เกษตรกร หมายถึง ผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ที่อาศัยอยู่ในเขต 9 หมู่บ้านพื้นที่ตำบลโป่งแยง อำเภอแม่วัง จังหวัดเชียงใหม่

การรับรู้ของเกษตรกร หมายถึง กระบวนการรับรู้ของเกษตรกรในลักษณะการดำเนินงานของส่วนรวม ซึ่งอาจมีทั้งปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในเข้ามาเกี่ยวข้อง ทำให้เกิดการรับรู้ที่แตกต่างกันได้ ซึ่งสามารถวัดระดับการรับรู้ในการดำเนินงานได้ 2 ระดับ ได้แก่ “รับรู้” เท่ากับ 2 คะแนน “ไม่รับรู้” เท่ากับ 1 คะแนน

ลักษณะส่วนบุคคล (Personal characteristic) หมายถึง ลักษณะต่าง ๆ ของผู้ให้ข้อมูล ทั้งทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจและสังคม

อายุ หมายถึง อายุของผู้ให้ข้อมูลวัดเป็นจำนวนปี (เกิน 6 เดือนคิดเป็น 1 ปี)

สถานภาพการสมรส หมายถึง โสด แต่งงานแล้วอยู่ด้วยกัน หย่าร้างหรือ แยกกัน อยู่และสามีหรือภรรยาคนใดคนหนึ่งเสียชีวิต

ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาของเกษตรกรที่เคยศึกษาระดับสูงสุดในระบบโรงเรียน แบ่งออกได้ 7 ระดับคือ ไม่ได้เรียนหนังสือ ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. อนุปริญญา/ปวส. ปริญญาตรีและสูงกว่า

รายได้ หมายถึง จำนวน เงินรายรับคิดเป็นเงินสดจากผลผลิตจาก พืช ปศุสัตว์ ประมง และเงินที่ได้รับประจำรายเดือน ทั้งหมดแต่ละประเภทรวมกัน ระหว่างปี พ.ศ. 2544

แหล่งสินเชื่อทางการเกษตร หมายถึง ธนาคารเพื่อการเกษตร สหกรณ์เพื่อการเกษตร กลุ่มเกษตรกร นายทุนในท้องถิ่น ญาติพี่น้องของเกษตรกรเอง และอื่น ๆ

สภาพการถือครองที่ทำกรเกษตร หมายถึงเกษตรกรมีที่ดินเป็นของตนเองทั้งหมด เช่าผู้อื่นทั้งหมด ทำกินบนที่ดินคนอื่นโดยไม่ต้องเสียค่าเช่าเพื่อประกอบอาชีพทำการเกษตรทั้งหมด เป็นของตนเองและเช่าผู้อื่น เป็นของตนเองและทำกินบนที่ดินคนอื่นโดยไม่ต้องเสียค่าเช่าเพื่อประกอบอาชีพทำการเกษตร ซึ่งจะมีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีใหม่ ๆ

แรงงานในครัวเรือน หมายถึง จำนวนแรงงานที่เป็นบุคคลในครัวเรือน จำนวนบุคคลที่เป็นแรงงานแลกเปลี่ยนในการทำการเกษตร และจำนวนบุคคลที่เป็นแรงงานจ้าง

การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร หมายถึงจำนวนครั้งที่เกษตรกรได้ติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร เฉลี่ยเป็นรายสัปดาห์ ระหว่างปี พ.ศ. 2544

การเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร หมายถึง ลักษณะที่เกษตรกรเข้าเป็นสมาชิกหรือคณะกรรมการของกลุ่มเกษตรกร ทั้งที่จดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมายและไม่ได้จดทะเบียน เช่น กลุ่มเกษตรกร กลุ่ม ชกส. กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มสหกรณ์เพื่อการเกษตรและอื่น ๆ

การรับข่าวสารการเกษตร หมายถึง จำนวนครั้งที่เกษตรกรได้รับข่าวสารความรู้ เทคนิค วิธีต่าง ๆ ทางการเกษตร จากสื่อมวลชน นักวิชาการ และจากเพื่อนบ้าน เฉลี่ยเป็นราย ตัปดาห์ในรอบปี พ.ศ. 2544

สื่อ หมายถึง บุคคลหรือสิ่งของที่ทำให้เกิดการรับข่าวสารของผู้ให้ข้อมูลโดยวิธีการ สื่อสาร แบ่งเป็น

- แบบบุคคล หมายถึง การรับข่าวสารของผู้ให้ข้อมูลจากบุคคลโดยตรง ได้แก่ เจ้าหน้าที่ของรัฐ เจ้าหน้าที่เอกชน ผู้ใหญ่บ้าน เพื่อนบ้าน องค์กรชุมชนในท้องถิ่น และอื่น ๆ
- แบบกลุ่ม หมายถึง การรับข่าวสารของผู้ให้ข้อมูลเป็นแบบกลุ่ม ได้แก่ การประชุม การฝึกอบรม การจัดนิทรรศการ การไปทัศนศึกษา และอื่น ๆ
- แบบมวลชน หมายถึง การรับข่าวสารของผู้ให้ข้อมูลจากสื่อที่ให้ข่าวสารแก่บุคคล ได้เป็นจำนวนมาก ๆ ได้แก่ แผ่นโฆษณา เอกสารเผยแพร่ หนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง โทรทัศน์ และอื่น ๆ

การรับข่าวสาร หมายถึง การรับและความเข้าใจในข่าวสารของผู้ให้ข้อมูลโดยวิธีการ สื่อสาร 3 แบบ ได้แก่ การสื่อสารแบบบุคคล การสื่อสารแบบกลุ่ม และการสื่อสารแบบมวลชน

ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล หมายถึง สถานที่ที่จัดตั้ง ขึ้นโดยกรมส่งเสริมการเกษตร ตามนโยบายกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อเป็นจุดศูนย์กลาง ในการประสานงานถ่ายทอดความรู้ด้านการเกษตรสาขาต่าง ๆ ในระดับตำบลสู่เกษตรกร ซึ่งอาจ จะตั้งอยู่ในองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) หรือสถานที่อื่นที่เหมาะสมก็ได้

ผู้อำนวยการศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล หมายถึง เกษตรตำบล เจ้าหน้าที่เทคนิคเกษตร หัวหน้างานส่งเสริมการผลิต หัวหน้างานพัฒนาสถาบัน เกษตรกรผู้รับผิดชอบตำบลที่ศูนย์นั้นตั้งอยู่ ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในการดำเนินการในศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล

การดำเนินงาน หมายถึง การถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการเกษตรแก่เกษตรกรโดย ศูนย์เป็นผู้ดำเนินงาน ได้แก่

- การวางแผนกำหนดจุดสาธิตหรือจุดถ่ายทอด มีการจัดทำแปลงเรียนรู้โดยมีวิทยากร เกษตรกรทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้

- การขยายผลแก่เกษตรกรทั่วไป โดยนำเกษตรกรไปศึกษาดูงาน
- เพิ่มทักษะของเกษตรกร โดยการฝึกอบรมตามกระบวนการเรียนรู้
- การให้การสนับสนุนด้านวิชาการที่เหมาะสม โดยนำเสนอข้อมูลข่าวสารด้านเทคโนโลยี วิชาการทุกสาขาที่เกี่ยวข้อง โดยการจัดทำโปสเตอร์ แผ่นพับ ของจริง ใบปลิว คำแนะนำเอกสารวิชาการ ภาพชุด สไลด์ประกอบเสียง วีดีโอ ระบบข้อมูลทางคอมพิวเตอร์ หอกระจายข่าว
- การติดตามประเมินผลงานส่งเสริมการเกษตร

เทคโนโลยี หมายถึง การประยุกต์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์และความรู้สาขาวิชาอื่นๆ ตลอดทั้งวิธีการและเครื่องมือมาปรับปรุงงานอาชีพในแต่ละสาขา เพื่อให้เกิดความสะดวก ทำให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงานอาชีพนั้น ๆ

จุดสาธิต หรือจุดถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล หมายถึง จุดที่ได้รับการพัฒนาจากกิจกรรมการเกษตรของเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จหรือกิจกรรมที่สร้างขึ้นมาใหม่ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ของเกษตรกร โดยมีเกษตรกรผู้ที่ได้รับมอบหมายเป็นวิทยากรให้แก่เกษตรกรด้วยกันเอง

วิทยากรเกษตรกร หรือเกษตรกรอาสา หมายถึง เกษตรกรที่เป็นเจ้าของหรือประจำ ณ จุดสาธิตนั้น ๆ ซึ่งประสบผลสำเร็จในการใช้เทคโนโลยีการเกษตรและได้รับการฝึกอบรมให้มีความรู้ทักษะและเทคนิคในการถ่ายทอดความรู้ที่ดี เพื่อถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกรผู้อื่นต่อไป

การติดตามนิเทศงาน หมายถึง การได้รับการติดตามเยี่ยมเยียนศูนย์เพื่อให้คำแนะนำปรึกษาปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานให้ได้ดียิ่งขึ้น จากเจ้าหน้าที่ระดับเหนือขึ้นไป รวมถึงการประชุมชี้แจง และให้ความรู้เกี่ยวกับศูนย์ด้วย

ตำบล หมายถึง ขอบเขตพื้นที่ที่ถูกจัดแบ่งตามลักษณะการปกครองของกระทรวงมหาดไทย ในตำบลอาจมีหลายหมู่บ้านและมีกำนันเป็นผู้นำท้องถิ่นที่ได้รับจากการเลือกตั้ง

อบต. หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบลที่จัดตั้งตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ซึ่งมีที่ตั้งสำนักงานถาวร สะดวกต่อการติดต่อประสานงาน

ศูนย์จัดตั้ง หรือศูนย์ทั่วไป หมายถึง ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร
ประจำตำบล ที่กรมส่งเสริมการเกษตรจัดตั้งขึ้นให้ครอบคลุมทุกตำบลที่มีการประกอบอาชีพการ
เกษตรในปี 2542 โดยมีการสนับสนุนงบประมาณในการจัดตั้งศูนย์ละ 40,000 บาท

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

(REVIEW OF LITERATURES)

การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาวรรณคดีและเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความกระจ่าง
ซึ่งปัญหาและสามารถดำเนินการวิจัยอย่างถูกต้อง โดยครอบคลุมเนื้อหา ดังนี้

1. ศูนย์และการดำเนินงานของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร
ประจำตำบล
2. ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล จังหวัดเชียงใหม่
3. การรับรู้
4. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 1 ศูนย์และการดำเนินงานของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล

1. ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล คือ ศูนย์กลางในการ
ประสานงานถ่ายทอดความรู้ด้านการเกษตรสาขาต่าง ๆ ในระดับตำบลสู่เกษตรกร ซึ่งมีเป้าหมายใน
การจัดตั้งศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล โดยให้สำนักงานเกษตร
จังหวัดทุกจังหวัดดำเนินการตั้งศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ให้ครบ
ทุกตำบลที่มีการประกอบอาชีพการเกษตรภายใน เดือนกันยายน 2542

2. วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร ประจำ
ตำบล เพื่อให้เป็นศูนย์กลางความร่วมมือระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐ องค์กรท้องถิ่น และเกษตรกร
ในการดำเนินงานถ่ายทอด และขยายผลของเทคโนโลยีการเกษตรอย่างเป็นระบบ และมี
ประสิทธิภาพ

3. ขั้นตอนการดำเนินการจัดตั้งศูนย์

แนวทางการดำเนินงานของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำ
ตำบล (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2542 ก: 9-10) สำนักงานเกษตรจังหวัด จะต้องดำเนินการตาม
ขั้นตอนดังนี้

3.1 ประชุมชี้แจงสมาชิก อบต. และองค์กรเกษตรกรในตำบลให้เข้าใจในหลัก
การของศูนย์

4.1.2 มีวิชาการ ความรู้และเทคโนโลยีการเกษตรในสาขาต่าง ๆ ได้แก่ พืช ปศุสัตว์ ประมง ฯลฯ ที่สำคัญ หรือที่เป็นปัญหาของตำบล โดยสิ่งแสดงต่าง ๆ เหล่านี้ต้องเข้าใจง่าย

4.1.3 มีอุปกรณ์การให้บริการด้านต่างๆที่จำเป็นสำหรับตำบล เช่น เครื่องมือ การตรวจวิเคราะห์ดินอย่างง่าย เครื่องมือตรวจสอบสารพิษในผลิตผลการเกษตรหรืออุปกรณ์อื่น ๆ ที่มีความจำเป็น

4.1.4 มีผลงาน/โครงการของตำบล ตลอดจนมีแผนปฏิบัติการในแต่ละเดือน ตามกิจกรรมต่างๆ ของศูนย์

4.1.5 มีสิ่งอื่น ๆ ที่เห็นว่าจะเป็นประโยชน์แก่เกษตรกรเพิ่มเติม ในแต่ละเดือนตามกิจกรรมต่าง ๆ ของศูนย์

4.2 ส่วนที่เป็นจุดสาธิตและถ่ายทอดเทคโนโลยี ต้องมีความพร้อมในด้านต่าง ๆ คือ

4.2.1 จุดสาธิตและถ่ายทอดเทคโนโลยี ด้านปศุสัตว์ ประมง พัฒนาที่ดิน เกษตรผสมผสาน และอื่น ๆ ทั้งประเภทจุดสาธิตที่ได้รับการปรับปรุงและพัฒนาจากกิจกรรมการเกษตรของเกษตรกรที่ประสบผลสำเร็จ (ต่อยอด) หรือ ประเภทกิจกรรมที่สร้างขึ้นมาใหม่ ต้องมีความสมบูรณ์พร้อมที่จะใช้เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ของเกษตรกร

4.2.2 วิทยากรเกษตรกรที่เป็นเจ้าของจุดสาธิตได้รับการฝึกอบรม ให้มีความรู้ มีทักษะและเทคนิคในการถ่ายทอดความรู้ สามารถเป็นวิทยากรเกษตรได้อย่างมีคุณภาพ และมีประสิทธิภาพ

4.2.3 มีแผนการถ่ายทอดความรู้ ณ จุดสาธิต ที่สามารถแสดงให้เห็นถึงรายละเอียดของเนื้อเรื่องการสาธิต ขั้นตอน วิธีการส่งเสริมและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร ช่วงวัน เวลา ในการถ่ายทอดความรู้

4.2.4 มีป้ายแสดงเรื่องที่จะถ่ายทอดความรู้ จุดสาธิตและชื่อเกษตรกรที่เป็นเจ้าของจุดสาธิต

4.2.5 มีเกษตรกรเป้าหมายที่จะเข้ามาเรียนรู้ ณ จุดสาธิตที่ชัดเจน

4.2.6 จัดวัสดุอุปกรณ์ประกอบการถ่ายทอดความรู้ เช่น แผ่นพลิก บอร์ด ป้าย และสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับเกษตรกร ณ สถานที่ถ่ายทอดความรู้ เช่น ที่นั่งประชุม เฝิงพัก เป็นต้น

4.2.7 มีกิจกรรมการถ่ายทอดความรู้ที่เด่นชัดในตำบลที่เป็นตัวอย่างได้ดีและสามารถแสดงรูปแบบและขั้นตอนการถ่ายทอดความรู้ได้ครบทุกกระบวนการ

4.2.8 ขบวนการสาริตและ ถ่ายทอดความรู้ให้เป็นไปในรูปแบบมีส่วนร่วม กับคิวิเคราะห์ ๔๓๔ ตามหลักการของโรงเรียนเกษตรกร

5. การบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2542 ก: 6-7) มีรายละเอียดดังนี้

การบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลจะดำเนินการโดยคณะทำงาน โครงการเพิ่มศักยภาพชุมชนด้านการเกษตรระดับตำบล คณะทำงานดังกล่าวประกอบด้วย

1. เกษตรอำเภอ	ประธานคณะทำงาน
2. อบต.	คณะทำงาน
3. กรรมการหมู่บ้าน	คณะทำงาน
4. กรรมการกลุ่มเกษตรกร	คณะทำงาน
5. กรรมการสหกรณ์	คณะทำงาน
6. แกนนำกลุ่มอาชีพ	คณะทำงาน
7. ผู้อำนวยการศูนย์บริการและถ่ายทอด	คณะทำงานและเลขานุการ
เทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล (เกษตรตำบลในพื้นที่)	

และคณะทำงานเพิ่มศักยภาพชุมชนต้องมีหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. วางแผนการปฏิบัติงานโครงการระดับตำบล กำหนดกิจกรรม งบประมาณและกรอบระยะเวลาการปฏิบัติงานในพื้นที่ตำบลเป้าหมาย
2. ติดตาม และรายงานผลความก้าวหน้า ปัญหา อุปสรรคต่อคณะกรรมการพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ
3. ปฏิบัติงานอื่น ตามที่คณะกรรมการพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอมอบหมาย

6. บทบาทหน้าที่ของผู้อำนวยการศูนย์และวิทยากรเกษตรกร

ผู้อำนวยการศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ได้แก่ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่รับผิดชอบตำบลซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

1. ประสานงานและจัดการด้านการเกษตรภายในตำบล
2. จัดการเกี่ยวกับระบบการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรในตำบล
3. รายงานสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร รวมถึงภัยธรรมชาติต่าง ๆ
4. จัดการเกี่ยวกับโรงเรียนเกษตรกร
5. จัดการด้านการตลาด
6. รายงานผลการปฏิบัติงานด้านการเกษตร
7. ฯลฯ

ทั้งนี้ ให้ปฏิบัติงานที่ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล อย่างน้อยสัปดาห์ละ 2 วัน โดยกำหนดวันปฏิบัติงานและแผนปฏิบัติงานที่ชัดเจน (ให้กำหนดวันปฏิบัติงานที่ศูนย์ เหมือนกันทั้งจังหวัด)

วิทยาการเกษตรกร ได้แก่ เกษตรกรที่เป็นเจ้าของจุดสาธิตและถ่ายทอดเทคโนโลยี มีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

1. ให้คำปรึกษาด้านการประกอบอาชีพการเกษตรในตำบล
2. เป็นผู้นำในการถ่ายทอดความรู้ด้านการเกษตร
3. ร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการถ่ายทอดความรู้ด้านการเกษตร

กลยุทธ์ในการดำเนินงานศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ให้เกิดความยั่งยืน (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2542 ก: 8)

การจัดตั้งศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลให้เกิดความยั่งยืน จะต้องจัดองค์ประกอบต่าง ๆ ในพื้นที่ให้มีความพร้อม ดังนี้

1. สร้างความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้เกิดการประสานความร่วมมือกัน อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง
2. มีข้อมูลข่าวสารวิชาการที่มีคุณภาพและมีกิจกรรมการให้บริการการเกษตรในสาขาต่าง ๆ ที่ตอบสนองต่อความต้องการของเกษตรกรอย่างต่อเนื่อง
3. ผู้อำนวยการศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ต้องมีความพร้อมและต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงาน เพื่อจะได้สามารถทำหน้าที่ในการบริหารจัดการและการประสานความร่วมมือได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. มีการจัดการด้านประชาสัมพันธ์ทางสื่อต่าง ๆ เพื่อให้เกษตรกรได้รับรู้รับทราบความเคลื่อนไหวของศูนย์ตลอดเวลา

5. เมื่อได้กำหนดแผนปฏิบัติการของศูนย์แล้วก็ต้องให้มีการปฏิบัติตามแผนเพื่อให้เกิดความเชื่อถือทั้งตัวเจ้าหน้าที่และเกษตรกร

ตอนที่ 2 ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลประจำตำบลจังหวัดเชียงใหม่

จังหวัดเชียงใหม่ ประกอบด้วย 22 อำเภอ 2 กิ่งอำเภอ โดยในปี พ.ศ. 2542 ดำเนินการจัดตั้งศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลครบทุกตำบลที่มีพื้นที่การเกษตรจำนวนรวม 190 ศูนย์ ในจำนวน 190 ศูนย์ นี้มี 2 ศูนย์ที่เป็นศูนย์นำร่อง ได้แก่ ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลประจำตำบลแม่แฝกใหม่ อำเภอสันทราย และศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลประจำตำบลบ้านกลาง อำเภอสันป่าตอง และในปี พ.ศ. 2543 ได้กำหนดจัดตั้งศูนย์นำร่องเพิ่มขึ้นอีกจำนวน 2 ศูนย์ ได้แก่ ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลประจำตำบลป่าเมี่ยง อำเภอดอยสะเก็ด และศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลประจำตำบลแม่สุณ อำเภอฝาง ดังนั้น จังหวัดเชียงใหม่ จึงมีการดำเนินงานศูนย์นำร่องรวม 4 ศูนย์และศูนย์จัดตั้ง จำนวน 186 ศูนย์ และส่วนใหญ่ตั้งอยู่ที่องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) หรือร้อยละ 83 ที่เหลืออีกร้อยละ 17 ตั้งอยู่สถานที่อื่น ๆ เช่น ศาลาเอนกประสงค์ ที่ทำการกลุ่มเกษตรกร โรงเรียนเป็นต้น

พงษ์พันธ์ นันทขว้าง (2542: 1-5) ได้กล่าวว่าจังหวัดเชียงใหม่ได้กำหนดข้อมูลประจำศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ประกอบด้วย 8 ส่วน ดังนี้

1. สารสำคัญของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล
2. นำเสนอข้อมูลทั่วไปของตำบล ได้แก่ ด้านกายภาพ ชีวภาพ เศรษฐกิจ สังคม
3. นำเสนอแผนที่การใช้ประโยชน์ในตำบล
4. นำเสนอแนวทางพัฒนาการเกษตรระดับตำบล
5. นำเสนอแนวทางพัฒนาส่งเสริมของหน่วยงานต่าง ๆ ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาในตำบลนั้น ๆ
6. นำเสนอแผนที่และแผนผังจุดถ่ายทอดเทคโนโลยี
7. นำเสนอเทคโนโลยี วิชาการเกษตรทุกสาขาของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่เกี่ยวข้องกับตำบลนั้น ๆ

8. นำเสนอด้านอื่น ๆ

เพื่อให้การดำเนินงานศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล เป็นไปตามขั้นตอน และบรรลุวัตถุประสงค์ ได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินงานศูนย์ 12 ขั้นตอน โดยสรุปดังนี้

1. ขั้นเตรียมการ
2. ขั้นจัดทำศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล
3. ขั้นการจัดทำจุดถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรหรือจุดสาธิต
4. การฝึกอบรมวิทยากรเกษตรกร
5. ขั้นการเข้าถึง
6. การบริหารงานศูนย์
7. การดำเนินงานตามกระบวนการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร
8. การประสานงานเพื่อให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกร
9. การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์
10. การพัฒนากระบวนการถ่ายทอดเทคโนโลยี
11. การขยายผลทั้งด้านความรู้ กิจกรรมดำเนินการให้กับเกษตรกรเป้าหมายอย่าง
12. การประเมินผล

ต่อเนื่อง

ตอนที่ 3 การรับรู้

ถ้าเราสำรวจสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัวเรา แน่นอนเราจะต้องพบกับบุคคล สัตว์ สิ่งของ และปรากฏการณ์ธรรมชาติต่าง ๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จัดเป็นสิ่งที่เราทุกคนจะต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับด้วย ไม่เวลาใดก็เวลาหนึ่ง นักจิตวิทยาเชื่อว่าบุคคลเข้าติดต่อกับสิ่งแวดล้อมดังกล่าวโดยผ่านขบวนการอันหนึ่ง คือ การรับรู้ (Perception) เรารับรู้โดยใช้อวัยวะรับสัมผัส (Sense-Organ) ที่เรามีอยู่ ได้แก่ หู ตา ปาก จมูก ผิวหนัง เป็นต้น เป็นเครื่องมือสำคัญในการรับรู้

การรับรู้เป็นขบวนการที่มีระดับตั้งแต่ง่ายที่สุด ถึงซับซ้อนที่สุดจนยากแก่การเข้าใจ นักจิตวิทยาได้ให้ความหมายการรับรู้แตกต่างกันออกไป เช่น

1. การรับรู้ คือ การตีความหมายจากการรับสัมผัส (Sensation) ในการรับรู้ นั้น เราไม่เพียงแต่มองเห็น ได้ยินหรือได้กลิ่นเท่านั้น แต่เราต้องรับรู้ได้ว่าวัตถุหรือสิ่งที่เรารับรู้นั้นคือ

อะไร มีรูปร่างอย่างไร อยู่ทิศใด ไกลกว่าเรามากน้อยแค่ไหน เป็นต้น ทั้งหมดที่เราบอกได้นี้ เป็นการใส่ความหมายให้กับสิ่งต่าง ๆ ที่ผ่านเข้ามาในการรับสัมผัส

2. ในแง่ของพฤติกรรม การรับรู้เป็นขบวนการที่เกิดแทรกอยู่ระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนองต่อสิ่งเร้า ดังแผนภูมิข้างล่าง

ดังนั้นอาจสรุปได้ว่า การรับรู้ หมายถึง ขบวนการที่คนเรามีประสบการณ์กับวัตถุหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ โดยอาศัยอวัยวะรับสัมผัส (สุชา จันทน์เอม, 2522: 114)

การรับรู้ สามารถเกิดขึ้นตามลำดับขั้น ดังนี้คือ

1. สิ่งเร้ามากระทบ (เร้า) อวัยวะรับสัมผัสของอินทรีย์ ซึ่งอาจจะเป็นหู ตา จมูก ลิ้น กายสัมผัสก็ได้
2. กระแสประสาทสัมผัสก็จะวิ่งไปยังระบบประสาทส่วนกลาง ซึ่งมีศูนย์กลางอยู่ที่สมอง
3. จะมีการแปลความหมายออกมาเป็นความรู้ความเข้าใจ โดยอาศัยความจำความรู้เดิม (Past Knowledge) ประสบการณ์เดิม (Past Experiences) ในลักษณะนี้ขึ้นอยู่กับบุคคลแต่ละคนไม่ว่าจะมีมากน้อยแค่ไหน ถ้าบุคคลใดมีความสามารถจำได้ดีไม่ลืมง่าย ๆ ในสิ่งที่เคยทำไปแล้ว การเร้าใหม่ของสิ่งเร้าใหม่ก็จะทำให้บุคคลนั้นรับรู้ได้เร็วและชัดเจนมากขึ้น นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับความต้องการ ค่านิยม ทศนคติ และบุคลิกภาพของแต่ละบุคคล ซึ่งแตกต่างกันไปด้วย (กรรณิการ์ ภูประเสริฐ, 2527: 188-189) ดังนั้น การรับรู้จึงเกี่ยวพันกับการทำงานของอวัยวะรับสัมผัส การเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งเร้าอย่างใดอย่างหนึ่งอาจทำให้บุคคลแต่ละคนเกิดการรับรู้ที่ต่างกันไป เนื่องจากการรับรู้ของคนเราขึ้นอยู่กับสิ่งต่าง ๆ หลายอย่าง เช่น สิ่งแวดล้อมของสิ่งเร้า ประสบการณ์เดิมของบุคคล และธรรมชาติของบุคคล (เอนก กริแสง, 2519: 81)

การรับรู้จะเกิดขึ้นไม่ได้ถ้าไม่มีการสื่อความหมาย ผลที่เกิดจากการสื่อความหมายนั้นก็คือ การที่เราประเมินตีความเกี่ยวกับผู้คน ข่าวสารและเหตุการณ์นั้น จนเกิดเป็นความคิดความเข้าใจ การรับรู้ของคนเราอาจแตกต่างกัน คนแต่ละคนจะมีการรับรู้ที่แตกต่างกันได้ทั้ง ๆ ที่มีประสบการณ์อย่างเดียวกัน หรือกล่าวได้ว่า มีความแตกต่างระหว่างบุคคลมาเกี่ยวข้องกับการรับรู้

ด้วย ทั้งนี้เพราะคนเราจะมีการเลือกรับรู้ตามความสนใจที่แตกต่างกันของแต่ละคน และเกณฑ์การประเมินลักษณะต่าง ๆ ของคนแต่ละคนก็ไม่เหมือนกัน ในขณะที่คนหนึ่งถือว่า ลักษณะอย่างหนึ่งมีความสำคัญ แต่คนอื่นอาจถือว่าไม่สำคัญก็ได้ แม้แต่ในการอ้างถึงลักษณะอย่างหนึ่งมีความสำคัญ ด้วยคำพูดที่เหมือนกัน คนแต่ละคนก็ยังมีขอบเขตของความคิดความเข้าใจที่ไม่ตรงกัน ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า เกณฑ์การประเมินและลักษณะการรับรู้ของคนเราจะต่างกันไปตามลักษณะความสนใจ ความรู้สึก ความต้องการ เจตคติ ค่านิยมและประสบการณ์ของแต่ละคน ซึ่งเป็นผลให้เกิดการตัดสินใจ ประเมินและการเลือกรับรู้ ในทางที่แตกต่างกันได้มาก (สงวนศรี วิรัชชัย, 2527: 51) การรับรู้ทางสังคมเป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่บุคคลในสังคมควรทำความเข้าใจและนำไปใช้อย่างถูกต้อง การรับรู้ทางสังคม จะดีหรือไม่นั้นก็เกิดจากวิธีการสื่อความหมายซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการใช้ภาษาของสังคมนั้น ๆ การสื่อความหมายบางอย่างทำให้เกิดการรับรู้ที่ถูกต้อง แต่การสื่อความหมายบางอย่างก็ทำให้เกิดการรับรู้ที่ไม่ถูกต้อง บิดเบือนไปจากความจริง คือการโฆษณาชวนเชื่อ ซึ่งทำให้เกิดผลเสียขึ้นในสังคม เช่น การแตกความสามัคคี ฯลฯ ตลอดจนสามารถที่จะเข้าใจถึงแรงจูงใจทางสังคมที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ทางสังคมและการสื่อความหมายว่าบุคคลมีแรงจูงใจทางสังคมเหมือนกันหรือแตกต่างกันอย่างไร ทั้งนี้เพื่อให้เข้าใจพฤติกรรมทางสังคมของแต่ละบุคคลนั่นเอง (กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ, 2527: 223)

การรับรู้ของประชาชน

การรับรู้เป็นขบวนการทางจิตวิทยา เป็นขบวนการที่มีความสำคัญมาก ทำให้มีความรู้ความเข้าใจและอธิบายพฤติกรรมได้มากขึ้น ได้มีผู้ให้ทัศนะว่า การรับรู้มีบทบาทสำคัญมากสำหรับบุคคลในการแสดงพฤติกรรม เพราะว่าพฤติกรรมมีผลมาจากวิถีที่คนทั่วไปรับรู้ตัวเองและรับรู้โลกภายนอกกรอบตัวทั้งหลายในเวลาในเวลาหนึ่ง (บุญเดิม พันรอบ, 2528: 12) กระบวนการของการรับรู้ประกอบไปด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่

1. การเลือก (Selection)
2. การรวบรวม (Organize)
3. การแปลความ (Interpretation)

นอกจากนี้การรับรู้ยังเป็นกระบวนการรวบรวมและแปลความหมายจากสิ่งกระตุ้นให้เป็นรูปแบบ

กลุ่มนักจิตวิทยา เกสตัลท์ (Gestalt) กล่าวว่า การรับรู้ของคนเรามักมีลักษณะเป็น การจัดระเบียบของการรับรู้โดยที่จะรับรู้สิ่งเร้าต่าง ๆ ด้วยการจัดเข้าเป็นหมวดหมู่ เป็นกลุ่มก้อน หรือเป็นส่วนรวม แทนที่จะรับรู้ปลีกย่อยของสิ่งต่าง ๆ เรากลับรับรู้สิ่งต่าง ๆ ในลักษณะที่เป็น ส่วนรวมมากกว่า (สมัย จิตหมวด, 2524: 55) จิตวิทยาสกุลนี้ได้พัฒนาจากการศึกษาเรื่องการรับรู้ (Perception) ของกลุ่มนักจิตวิทยาเยอรมันกลุ่มหนึ่ง ซึ่งประกอบด้วยบุคคลสำคัญคือ Max Wertheimer, Kurt Koffka, Wolfgang Kohler และ Kurt Lewin (อบรม สนิทบาล, 2521: 96) และมนุษย์จะรับรู้ทุกสิ่งเป็นกลุ่มก้อนต่อเนื่องกันไป ทั้งนี้ก็ยังมีตัวแปรหลายชนิดที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้สามารถแยกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ 2 ประเภท คือ คุณสมบัติภายในจิตใจของผู้รับรู้ เช่น ความต้องการ การสนใจ และแรงขับ ส่วนคุณสมบัติของสิ่งเร้า ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงของสิ่งเร้า ขนาดของสิ่งเร้า การเคลื่อนไหวหรือการเกิดซ้ำ ๆ กันของสิ่งเร้า ทั้ง 2 ประเภท จะช่วยในการรับรู้ของเราทั้งสิ้น (นวลศิริ เปาโรหิตย์, 2528: 237)

มนุษย์สามารถที่จะรับรู้สิ่งต่าง ๆ ได้โดยอาศัยอวัยวะสัมผัสต่าง ๆ ของร่างกาย และการที่มนุษย์จะสามารถที่จะรับรู้หรือมีปฏิกิริยาตอบโต้สนองสิ่งภายนอกได้ดีหรือได้มากน้อยเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับสิ่งสองประการด้วยกัน คือ ประการแรกขึ้นอยู่กับประสบการณ์ที่ผ่านมา ประการที่สอง ขึ้นอยู่กับความต้องการ ความสนใจของมนุษย์ในขณะนั้น นอกจากสิ่งสำคัญสองประการนี้แล้ว การรับรู้ยังขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมและลักษณะของสิ่งเร้าที่มาเร้าอีกด้วย (โสภา ชูพิกุลชัย, 2521: 129)

จากทฤษฎีต่าง ๆ ที่ได้ตรวจสอบมาข้างต้นนั้น พอจะสรุปได้ว่า การรับรู้ของประชาชนหรือเกษตรกรที่มีต่อสิ่งใด ๆ ก็แล้วแต่ ย่อมที่จะรับรู้ในลักษณะของส่วนรวม ซึ่งอาจจะมีทั้งปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในเข้ามาเกี่ยวข้องทำให้เกิดการรับรู้ที่แตกต่างกันได้ แต่ก็สามารถค้นคว้ารวบรวมจัดระบบการรับรู้ให้เป็นรูปร่างที่มีความหมาย เพื่อเกิดการหยั่งเห็นและเพื่อที่จะได้ใช้แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นให้ตกไปในที่สุด (อบรม สนิทบาล, 2521: 104) นอกจากนี้ โสภา ชูพิกุลชัย (2521: 129) ได้กล่าวไว้เกี่ยวกับการรับรู้ว่า ในทางจิตวิทยา รู้ดีที่จะเป็นเรื่องที่ย่างยากซับซ้อน และวุ่นวายมาก แต่ถึงจะยุ่งยากซับซ้อนเพียงใดก็ตาม ขบวนการของการรับรู้ ยังถือว่าเป็นขบวนการซึ่งง่ายและสามารถจะพิจารณาศึกษาได้โดยไม่ลำบากนัก เนื่องจากว่าลักษณะต่าง ๆ ของการรับรู้นี้เป็นเรื่องราวที่เราสามารถจะศึกษาพิสูจน์ให้เห็นได้ชัดเจนด้วยวิธีการใช้การทดลองทางวิทยาศาสตร์

การวัดการรับรู้

การวัดการรับรู้ก็เหมือนกับการวัดเจตคติหรือทัศนคติ มาตรฐานการรับรู้ หมายถึง สเกลของข้อความจำนวนหนึ่งที่ใช้วัดการเรียนรู้ของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ

บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์ (2531: 183) กล่าวว่า มาตรฐานวัดที่นิยมและรู้จักกันอย่างแพร่หลาย มี 4 ชนิด ได้แก่

1. มาตรฐานวัดแบบเธอร์สโตน (Thurstone's type scale)
2. มาตรฐานวัดแบบลิเคิร์ต (Likert scale)
3. มาตรฐานวัดแบบกัตต์แมน (Guttman scale)
4. มาตรฐานวัดแบบออสกู๊ด (Osgood's scale)

ส่วนพวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2531: 122) มีความเห็นว่า มาตรฐานวัดที่นิยมใช้มี 3 ชนิด คือ วิธีของเธอร์สโตน วิธีของลิเคิร์ต และวิธีวัดโดยใช้ความหมายทางภาษา (วิธีของออสกู๊ด)

มาตรฐานวัดแบบของลิเคิร์ตสามารถใช้วัดได้อย่างกว้างขวางกว่าแบบอื่น ๆ และสามารถวัดได้เกือบทุกเรื่อง ยิ่งกว่านั้นมักจะมีความเที่ยงสูงกว่าแบบอื่นด้วย (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, 2531: 189) ซึ่ง เชิดศักดิ์ โหมวสินธุ์ (2527: 5) ก็มีความเห็นในทำนองเดียวกัน

การวัดตามวิธีของลิเคิร์ต ประกอบด้วย การรับรู้หลาย ๆ ข้อ แต่ละข้อมีค่าการรับรู้ต่อสเกลของข้อความต่อเนื่อง จากระดับมากที่สุด รับรู้มาก รับรู้น้อย และรับรู้น้อยที่สุดแต่ละสเกล กำหนดค่าคะแนน ตามลำดับจาก 5, 4, 3, 2, 1 หรือ 1, 2, 3, 4, 5 หลังจากที่เรารวบรวมข้อความแล้ว จึงนำไปทดสอบกับคนกลุ่มหนึ่ง ซึ่งสุ่มมาเป็นตัวอย่างว่าคำถามแต่ละข้อนั้นเชื่อถือได้หรือไม่ สามารถวัดการรับรู้ที่ถูกต้องการวัดได้เพียงไร จากนั้นจึงนำคำถามที่สร้างขึ้นมาปรึกษาผู้รู้ เพื่อพิจารณาคำถามเหล่านั้น แล้วจึงนำคำถามนั้นไปใช้รวบรวมข้อมูลจากประชากรที่ต้องการวัดต่อไป

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ของประชาชน

การรับรู้ของประชาชนที่มีต่อกิจกรรมงานพัฒนาหรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในทางสังคมนั้นมีตัวแปรหลายชนิดที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ของคนเรา ซึ่ง นวลศิริ เปาโรหิตย์ (2528: 231-232) และสมัย จิตหมวด (2524: 114) ได้กล่าวถึงคุณสมบัติที่สำคัญ ๆ มี 2 ชนิดคือ คุณสมบัติภายในจิตใจของผู้รับรู้และคุณสมบัติของสิ่งเร้าภายนอกที่มีต่อความสนใจ

ในขณะที่เรารับรู้สิ่งใดสิ่งหนึ่งรอบตัวเรานั้นเอง เป็นไปไม่ได้ที่เราจะรอบรู้ทุกสิ่งทุกอย่างในสิ่งที่เรารับรู้ไปทุกอย่าง เนื่องจากการรับรู้ของมนุษย์อาศัยปัจจัยต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับ

ในขณะที่เรารับรู้สิ่งใดสิ่งหนึ่งรอบตัวเรานั้นเอง เป็นไปไม่ได้ที่เราจะรอบรู้ทุกสิ่งทุกอย่างในสิ่งที่เรารับรู้ไปทุกอย่าง เนื่องจากการรับรู้ของมนุษย์อาศัยปัจจัยต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับ การรับรู้ดังที่ โสภา ชูปิณฑชัย (2521: 130-131) ได้ศึกษาไว้ว่าประกอบด้วยหลายปัจจัยด้วยกัน ซึ่งพอจะสรุปได้ คือ

1. ปัจจัยทางด้านประสบการณ์ดั้งเดิม คือ บุคคลนั้น ๆ อาจจะมีประสบการณ์ดั้งเดิม เกี่ยวกับสิ่งนั้นมาก่อน

2. ปัจจัยทางด้านสรีระ เนื่องจากว่า ความสามารถของอวัยวะสัมผัสของมนุษย์หรือของสิ่งมีชีวิตอยู่ในวงจำกัด ดังนั้นจึงไม่อาจสามารถที่จะตอบสนองถึงนั้นได้ทุกอย่างไปหมด ทั้งนี้ เพราะการตอบสนองของสิ่งเร้า มักจะขึ้นอยู่กับประเภทของสิ่งเร้านั้น ๆ ซึ่งอาจจะหมายถึง ลักษณะต่าง ๆ ของสิ่งเร้าหรือชนิดต่าง ๆ ของสิ่งเร้า

จากหลักฐานต่าง ๆ ที่ได้อ้างมาแล้วนั้น สามารถจะกล่าวได้ว่า การรับรู้ของประชาชนที่มีต่อกิจกรรมงานพัฒนาหรืองานส่งเสริมนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ อันได้แก่ ลักษณะส่วนบุคคล ทั้งทางด้านสังคมและจิตวิทยา ตลอดจนอิทธิพลทางสังคมต่าง ๆ ที่ได้รับในสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน

ตอนที่ 4 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงใหม่ (2543) ได้ทำการประเมินผลการดำเนินงานศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลศูนย์นำร่องตำบลแม่แฝดใหม่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์ เพื่อทราบผลการดำเนินงานของศูนย์ที่มีต่อเกษตรกร และเพื่อทราบระบบการทำงานของเจ้าหน้าที่ ประชากรที่ทำการประเมินได้แก่ ผู้อำนวยการศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล 1 ราย คณะทำงานโครงการเพิ่มศักยภาพชุมชนด้านการเกษตรระดับตำบล จำนวน 15 ราย และเกษตรกร จำนวน 150 ราย ทำการวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา

ผลการประเมินพบว่า เกษตรกรร้อยละ 56.67 รู้จักศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลและจุดสาธิต ในจำนวนนี้ ร้อยละ 40 เคยมาใช้บริการที่ศูนย์ โดยเห็นว่ามีประโยชน์ ร้อยละ 98.82 เกษตรกรร้อยละ 57.14 ได้รับบริการด้านความรู้ และตรงตามความต้องการเพียงบางเรื่อง ร้อยละ 61.77 เกษตรกรได้รับบริการด้วยความสะดวกอยู่ในเกณฑ์มาก ส่วนความพอใจ ทันเวลาและสามารถนำบริการไปใช้ประโยชน์ได้อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง สำหรับการนำความรู้ไปปฏิบัติของเกษตรกรอยู่ในเกณฑ์มากทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น และมี

ความพอใจในการนำความรู้ไปปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง เกษตรกรมีส่วนร่วมในการวางแผนชุมชนโดยร่วมตัดสินใจ ร่วมทุน ร่วมดำเนินการและร่วมประเมินผลอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง มีการเกิดกลุ่มความร่วมมือหรือกลุ่มเครือข่ายของเกษตรกร ร้อยละ 66.67 และเกษตรกรมีส่วนร่วมในการจัดเวทีชุมชน เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ร้อยละ 86.67

การทำงานแบบบูรณาการ หน่วยงานที่มีส่วนร่วมประกอบด้วยหน่วยงานของรัฐ หน่วยงานเอกชนและองค์กรเกษตรกร ลักษณะการมีส่วนร่วมนั้นจะร่วมดำเนินการเป็นส่วนใหญ่ ร่วมประเมินผลเป็นส่วนน้อย แต่หน่วยงานต่าง ๆ จะมีการวางแผนและจัดทำแผนปฏิบัติการร่วมกัน ร้อยละ 73.33 สำหรับคณะทำงานโครงการเพิ่มศักยภาพชุมชนด้านการเกษตรระดับตำบลมีส่วนร่วมในการพิจารณาโครงการที่เกษตรกรเสนอขอในระดับปานกลาง จำนวนโครงการร้อยละ 80 ตรงตามความต้องการที่เสนอขอ และร้อยละ 50 ได้รับตรงตามที่เสนอขอเพียงบางเรื่อง ส่วนการทำงานของผู้อำนวยการศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ได้ระบุว่ามีการสนับสนุนวิทยากรเกษตร โดยการฝึกอบรมให้ความรู้ อุปกรณ์การเรียนการสอนและปัจจัยการผลิต มีกลุ่มเป้าหมายในการดำเนินการถ่ายทอด มีเครือข่ายการเรียนรู้มีแผนการถ่ายทอดความรู้แต่ไม่ได้ปฏิบัติตามที่วางไว้ เนื่องจากมีราชการเร่งด่วนที่ต้องปฏิบัติ สำหรับวิทยากรเกษตร มีการถ่ายทอดความรู้ โดยการบรรยาย การสาธิตและการฝึกปฏิบัติ มีแผนการถ่ายทอดแต่ไม่ได้ปฏิบัติตามแผน เนื่องจากติดภารกิจส่วนตัว

กรมส่งเสริมการเกษตร (2542 ข: 9-12) ได้สรุปผลการดำเนินงานศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ศูนย์นำร่อง ปี 2542 ทั่วประเทศ จำนวน 76 ศูนย์ พบว่าศูนย์นำร่องร้อยละ 98 มีสถานที่ตั้งเหมาะสมที่จะเป็นศูนย์กลางในการถ่ายทอดเทคโนโลยี ร้อยละ 84 มีข้อมูลข่าวสาร และวิชาการให้บริการเผยแพร่แก่เกษตรกร ร้อยละ 59 ได้ปรับปรุงสถานที่ตั้งสำนักงานศูนย์และเปิดดำเนินการเรียบร้อยแล้ว ร้อยละ 96 มีจุดสาธิตที่เหมาะสมสอดคล้องกับพื้นที่ ร้อยละ 65 ยังไม่พัฒนาจุดสาธิตแต่จุดสาธิตมีความพร้อม เนื่องจากส่วนใหญ่ จุดสาธิตเป็นแบบค่อยอดจากของเดิมร้อยละ 60 ระบุว่าวิทยากรเกษตรทุกคนมีความรู้ความสามารถเพียงพอที่จะเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ได้ ร้อยละ 65 ได้ดำเนินการถ่ายทอดความรู้ให้แก่เกษตรกรแล้ว ร้อยละ 23 สามารถดำเนินการได้ถึงขั้นขยายผลไปยังเกษตรกรรายอื่น ร้อยละ 90 ได้มีการประชาสัมพันธ์ศูนย์ผ่านการประชุมขององค์การบริหารส่วนตำบล หอกระจายข่าว เอกสารแผ่นพับ แผ่นปลิว และร้อยละ 63 มีผู้มาติดต่อขอใช้บริการข้อมูลข่าวสารการเกษตร

นันทา บุรณารักษ์ และคณะ (2543) ได้ประเมินความคิดเห็นของเกษตรกรอำเภอและผู้ผู้อำนวยการศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ศูนย์นำร่อง ปี 2542 และปี 2543 ที่มีต่อเจ้าหน้าที่ส่วนกลางผู้รับผิดชอบประจำจังหวัด (ทีม 3 คน) พบว่าเกษตรกรอำเภอ และ

ผู้อำนวยการศูนย์ปี 2542 และ ปี 2543 เกือบทั้งหมด ได้รับการติดตามนิเทศงานจากส่วนกลาง ภาคและจังหวัด ส่วนใหญ่ได้รับประโยชน์จากการติดตามนิเทศงาน ความคิดเห็นต่อการติดตาม นิเทศเห็นด้วยปานกลาง ในเรื่องการติดตามทำให้เกิดการกระตุ้นในการทำงานให้มีคุณภาพและ เสร็จตามกำหนดเวลา เป็นพี่เลี้ยงให้คำแนะนำและให้คำปรึกษาในการทำงาน ช่วยส่งเสริมและ สนับสนุนให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยดี ผู้ติดตามมีความรู้ในเรื่องการดำเนินงานศูนย์ เป็นอย่างดี ช่วยสร้างขวัญกำลังใจในการทำงาน ทำให้ทราบข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ เร็วขึ้น ช่วยแก้ปัญหาในการ ดำเนินงานได้ดี และผู้ติดตามต้องการให้เจตนามากเกินไปจนไม่นึกถึงความรู้สึกของผู้ปฏิบัติงาน และสภาพข้อเท็จจริงในพื้นที่ มีความเห็นด้วยน้อยในเรื่องปฏิบัติงานในพื้นที่ ผู้ติดตามไม่ให้ความสำคัญหรือจริงจังต่อการติดตามนิเทศ และผู้ติดตามไม่ค่อยมีทักษะในการติดตามนิเทศ ผู้อำนวยการและเกษตรอำเภอคาดหวังจะได้รับจากการติดตามนิเทศในเรื่องของการให้คำแนะนำช่วย เหลือสนับสนุนในสิ่งที่เป็นไปได้และเหมาะสม ช่วยแก้ปัญหาในการดำเนินงาน เป็นผู้ประสาน งานระดับกรมและกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นขวัญกำลังใจ และให้แนวทางในการปฏิบัติงานที่ ชัดเจน และมีข้อเสนอแนะต่อการปฏิบัติงาน ว่าผู้ติดตามต้องมีทักษะ ความรู้ ความเข้าใจเรื่อง ศูนย์เป็นอย่างดี จะสามารถแนะนำและแก้ปัญหาให้แก่ผู้ปฏิบัติงานได้ การแจ้งผลการติดตามให้ผู้ ปฏิบัติทราบเพื่อจะได้แก้ไขข้อบกพร่อง ควรคำนึงถึงความรู้สึกของผู้ถูกติดตาม ความเข้าใจในการ ปฏิบัติงาน

ภาคสรุป

(Overview)

ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล เป็นศูนย์กลางประสาน งานกระบวนการในการจัดทำแผนการพัฒนาการเกษตรระยะยาว โดยจัดทำโครงการเพิ่มศักยภาพ ชุมชนด้านการเกษตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกษตรกรที่อยู่ในชนบทที่นำความรู้ที่ได้รับไปถ่ายทอด ความรู้ ให้การสนับสนุนและพัฒนาความสามารถเกษตรกรในชุมชนให้มีความพร้อมในด้าน โครงสร้างพื้นฐาน ความรู้ในด้านการพัฒนาอาชีพการเกษตร การบริการข้อมูลข่าวสาร ระหว่างเจ้าหน้าที่ ของรัฐ องค์กรในชุมชนและเกษตรกรประจำตำบล แบบกระบวนการมีส่วนร่วม เป็นศูนย์กลาง การถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลแก่เกษตรกร เป็นศูนย์กลางข้อมูลด้านการเกษตร เพื่อการพัฒนาและการประชาสัมพันธ์ประจำตำบล ตลอดจนเป็นศูนย์ส่งเสริมอาชีพและรายได้ ด้านการเกษตรของชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีผลผลิตเพียงพอต่อการบริโภคในครัวเรือนและการ จำหน่ายสามารถพึ่งตนเองได้ ซึ่งศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลจะทำ

หน้าที่ได้อย่างสมบูรณ์หรือไม่ นั่นขึ้นอยู่กับการดำเนินงานของศูนย์ว่าจะสามารถสนองตอบและ
 เชื้อประโยชน์ต่อความต้องการของเกษตรกรได้มากน้อยเพียงใด หากการดำเนินงานของศูนย์เป็น
 ไปตามความต้องการและความคาดหวังของเกษตรกรแล้ว นั่นก็คือได้บรรลุเป้าหมายของตนเองได้
 และมีความพอเพียงในการดำรงอยู่ของครอบครัวที่ยั่งยืนตลอดไป การมีส่วนร่วมและตัดสินใจใน
 การพัฒนาและทำแผนของชุมชนตามศักยภาพของพื้นที่ชุมชน ซึ่งจะส่งผลให้การดำเนินงานของ
 ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลได้ผลตามวัตถุประสงค์ และเกษตรกรมี
 การพัฒนาด้านอาชีพของตนเอง มีรายได้เพิ่มขึ้น ชุมชนมีความเข้มแข็งและพึ่งพาตนเองได้ อันจะนำ
 ไปสู่การพัฒนาการเกษตรที่ยั่งยืนในที่สุด

บทที่ 3 วิธีการวิจัย

(RESEARCH METHODOLOGY)

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดวิธีการวิจัยในรายละเอียดดังต่อไปนี้

สถานที่ดำเนินการวิจัย (Locale of the Study)

สถานที่ดำเนินการวิจัยครั้งนี้ คือ หมู่บ้าน จำนวน 9 หมู่บ้านในเขตพื้นที่ตำบลโป่งแยง อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่

ตำบลโป่งแยงตั้งอยู่ด้านทิศตะวันตกของอำเภอแม่ริม ระยะทางห่างจากที่ตั้งของที่ว่าการอำเภอแม่ริมประมาณ 20 ก.ม ตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1096 (ถนนสายแม่ริม-สะเมิง) และห่างจากศาลากลางจังหวัดเชียงใหม่ ประมาณ 35 ก.ม ตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลขที่ 107 (ถนนโชตนาเชียงใหม่-ฝาง) มีสภาพการคมนาคมโดยทั่วไป ระหว่างที่ว่าการอำเภอแม่ริม หรือตัวจังหวัดฯ อยู่ในระดับดี

สภาพการคมนาคม ระหว่างหมู่บ้านต่าง ๆ ของตำบลส่วนใหญ่เป็นถนนคอนกรีตชนบท ยกเว้นบางหมู่บ้านที่เป็นชาวไทยภูเขา ใช้ถนนลูกรัง แต่ก็สามารถใช้สัญจรได้ตลอดปี ลักษณะสภาพพื้นที่โดยทั่วไปเป็นศูนย์ที่มี พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่าไม้และภูเขา ตั้งอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติสุเทพ-ปุย และแม่สา ลาดชันจากทิศตะวันออก สูงชันไปทางทิศตะวันตก ติดเขตอำเภอสะเมิง และหางดง เป็นต้นกำเนิดของแม่น้ำที่สำคัญหลายสาย เช่น น้ำแม่สา น้ำแม่สาน้อย เป็นต้น และสาเหตุที่ผู้วิจัยได้เลือกตำบลโป่งแยงเพื่อดำเนินการวิจัย คือ ตำบลโป่งแยงเป็นตำบลที่มีการสาธิตต้นแบบการผลิตทางการเกษตรด้านต่าง ๆ เช่น โครงการท่องเที่ยวเกษตรเชิงอนุรักษ์ โครงการผลิตพืชผักปลอดภัยจากสารพิษ การปลูกพริกหวานครบวงจรโดยใช้ระบบ Hydroponic (ไม่ใช้ดิน) และการผลิตไม้ดอกเพื่อการค้า ซึ่งเป็นการทำงานแบบบูรณาการ โดยมีการประสานงานทั้งภาครัฐ เอกชน และกลุ่มเกษตรกร

ประชากรผู้ให้ข้อมูลและการสุ่มตัวอย่าง
(Population , Respondents and Sampling Procedure)

ประชากร (Population) ทั้งหมดของการวิจัยครั้งนี้ เป็นเกษตรกรในเขตพื้นที่ตำบลโป่งแยง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ มีจำนวนครัวเรือนเกษตรกร 979 ครัวเรือน พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ ไม้ผล พืชผัก ไม้ดอก ข้าว และพืชไร่อื่น ๆ (สำนักงานเกษตรอำเภอแมริม, 2542)

ผู้ให้ข้อมูลได้แก่หัวหน้าครอบครัวเกษตรกร การสุ่มใช้วิธีการสุ่มหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) โดยหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างของครัวเรือนเกษตรกร โดยใช้สูตรของ Darwin (1977) ใน นำชัย ทนุผล (2531: 137) ที่ระดับความเชื่อมั่น 90 % เพื่อหาขนาดของผู้ให้ข้อมูล

สูตร	$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$		
เมื่อ	n	=	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
	N	=	ขนาดของประชากรทั้งหมด
	e	=	ความคลาดเคลื่อนที่กำหนดว่าจะเป็น
แทนค่า	N	=	979
	e	=	0.10
	n	=	$\frac{979}{1 + 979(0.10)^2}$
	n	=	91
	ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น		91 คน

จากนั้นคำนวณหาจำนวนตัวอย่างจากแต่ละหมู่บ้าน

สูตร	$n_1 = \frac{nN_1}{N}$		
เมื่อ	n	=	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
	N	=	จำนวนประชากรทั้งหมด
	N_1	=	จำนวนประชากรในแต่ละกลุ่มตัวอย่าง
	n_1	=	จำนวนประชากรตัวอย่างที่สุ่มจากตัวอย่างแต่ละกลุ่ม

จากการคำนวณได้จำนวนกลุ่มประชากรตัวอย่างแต่ละหมู่บ้านดังนี้

ตารางที่ 1 ประชากรผู้ให้ข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนครัวเรือนเกษตรกร (ครัวเรือน)	กลุ่มตัวอย่าง (ราย)
1.	โป่งแยงใน	122	11
2.	โป่งแยงนอก	149	14
3.	ม่วงคำ	170	16
4.	กองแหะ	94	9
5.	ปงไคร้	53	5
6.	แม่สาใหม่	191	18
7.	บวกจัน	74	7
8.	ปางสูง	69	6
9.	ผานกกก	57	5
รวม		979	91

ที่มา: สำนักงานเกษตรอำเภอแมริม (2542)

หลังจากนั้นใช้การสุ่มแบบง่าย โดยวิธีการจับสลาก

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล (The Research Instrument)

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสัมภาษณ์ (Structured interview form) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยจำแนกตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ มีลักษณะเป็นแบบคำถามปลายปิด (close-ended question) และปลายเปิด (Open-ended question)

โดยในแบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกรตำบลโป่งแยง

ตอนที่ 2 เพื่อรวบรวมข้อมูลการดำเนินงานของศูนย์ เป็นคำถามเกี่ยวกับการรับรู้ในการดำเนินงานของศูนย์ ผู้วิจัยได้ออกแบบสัมภาษณ์โดยประยุกต์ใช้แบบมาตราส่วนประเมินค่า

(rating scale) ของ Likert โดยใช้ข้อความที่แสดงถึงระดับความรู้-เข้าใจในการดำเนินงานศูนย์และกำหนดน้ำหนักคำตอบเป็นคะแนนไว้ดังนี้

“รับรู้” หมายถึง ผู้ให้ข้อมูลมีการรับรู้ความรู้-เข้าใจในการดำเนินงานศูนย์ ในระดับมาก คะแนนเท่ากับ “2”

“ไม่รับรู้” หมายถึง ผู้ให้ข้อมูลมีการรับรู้ความรู้-เข้าใจในการดำเนินงานศูนย์ ในระดับน้อย คะแนนเท่ากับ “1”

โดยแบ่งค่าคะแนนเฉลี่ยดังนี้

1.51-2.00 หมายถึง ผู้ให้ข้อมูลมีการรับรู้ในการดำเนินงานศูนย์ ในระดับมาก

1.00-1.50 หมายถึง ผู้ให้ข้อมูลมีการรับรู้ในการดำเนินงานศูนย์ ในระดับน้อย

การทดสอบเครื่องมือ

(Pre-testing of the Instrument)

1. ทดสอบความตรงในเนื้อหา (content validity) โดยจะนำแบบสัมภาษณ์ไปเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบว่าแบบสัมภาษณ์นั้นมีความสอดคล้องและครอบคลุมเนื้อหาหรือประเด็นปัญหาที่ต้องการหรือไม่

2. การทดสอบความเชื่อมั่น (reliability) โดยการนำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการตรวจสอบจากคณะกรรมการที่ปรึกษาแล้วไปทดสอบกับเกษตรกรที่อยู่ในเขตตำบลแม่แรม อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 20 คน โดยวิธีหาค่าแบบสหภายใน (internal consistency of measures of reliability) โดยใช้สูตรการหาสัมประสิทธิ์อัลฟา (coefficient of alpha) ตามแบบของ Cronbach ใน น้าชัย ทนุผล (2531: 97) มีสูตรดังนี้

$$r_{tt} = \frac{k}{k-1} \left[1 - \frac{S^2_i}{S^2_t} \right]$$

r_{tt} = ความเชื่อมั่น

S^2_i = ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ

S^2_t = ความแปรปรวนของคะแนนรวม

k = จำนวนข้อของแบบทดสอบทั้งหมด

ผลการทดสอบ ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบจากเกษตรกรจำนวน 20 คน ซึ่งจากผลการทดสอบความเชื่อมั่นได้ค่า $r_u = 0.95$ ถือได้ว่าเป็นข้อมูลที่มีความเชื่อมั่นได้สูง แสดงว่าแบบสัมภาษณ์ที่ใช้สำหรับงานวิจัยครั้งนี้มีความน่าเชื่อถืออยู่ในเกณฑ์ที่สามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้

วิธีการรวบรวมข้อมูล (Data Collection Procedures)

การรวบรวมข้อมูลของการวิจัยนี้จะใช้วิธีสัมภาษณ์ ตามแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้น ผู้วิจัยได้จัดคณะผู้รวบรวมข้อมูลร่วมกับผู้วิจัย จำนวน 3 คน ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของสำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงใหม่ โดยก่อนออกแจกแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้แนะนำ ชักชวนการใช้แบบสัมภาษณ์ให้เข้าใจไปในทางเดียวกัน รวมไปถึงเทคนิคการสร้างความเข้าใจและการมีมนุษยสัมพันธ์กับกลุ่มตัวอย่างเป็นแนวเดียวกันทุกคน

การวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis of Data)

หลังจากที่ได้เก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสัมภาษณ์ครบตามจำนวนประชากรที่ต้องการ นำข้อมูลมาถอดรหัสและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Sciences: SPSS/PC⁺) สำหรับใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ (percentage) ค่าความถี่ (frequency) ค่ามัชฌิมเลขคณิต (arithmetic mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) เพื่อแจกแจงความถี่ในการจัดลำดับชั้น การวัดแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลางและการกระจายของลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมต่อการรับรู้ของเกษตรกรในการดำเนินงานของศูนย์

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย (Research Duration)

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยตั้งแต่เดือนตุลาคม 2545 ถึง เดือนตุลาคม 2546 รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 13 เดือน

บทที่ 4

ผลการวิจัยและวิจารณ์

(RESULTS AND DISCUSSION)

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาถึงการรับรู้ของเกษตรกร ต่อการดำเนินงานของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลโป่งแยง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ โดยรวบรวมข้อมูลจากเกษตรกรในเขตพื้นที่ตำบลโป่งแยง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 91 คน ในการนำเสนอครั้งนี้ได้รวบรวมผลการวิจัยและวิจารณ์เป็นส่วนเดียวกัน โดยนำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบคำบรรยายและความเรียงเป็นตอน ๆ ดังนี้

ตอนที่ 1 ลักษณะส่วนบุคคลและสถานภาพส่วนบุคคล

ตอนที่ 2 การรับรู้ของเกษตรกรต่อการดำเนินงานของศูนย์บริการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลโป่งแยง

ตอนที่ 1 ลักษณะส่วนบุคคลและสถานภาพส่วนบุคคล

ลักษณะส่วนบุคคล

เพศ

จากผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ (ร้อยละ 73.62) เป็นเพศชาย แต่ยังมีบางส่วน (ร้อยละ 26.48) เป็นเพศหญิง อาจกล่าวได้ว่า เป็นลักษณะของสังคมไทยโดยทั่วไป ซึ่งผู้ชายจะเป็นหัวหน้าครอบครัว โดยเฉพาะในสังคมเกษตรกรรมมักนิยมให้เพศชายเป็นผู้มีอำนาจในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาต่างๆของครอบครัว (ตารางที่ 2)

อายุ

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีอายุมากที่สุด 62 ปี น้อยที่สุด 20 ปี โดยมีอายุเฉลี่ย 40 ปี ผู้ให้ข้อมูล ร้อยละ 40.66 มีอายุระหว่าง 30-39 ปี รองลงมาร้อยละ 37.36 มีอายุระหว่าง 40-49 ปี และร้อยละ 10.99 มีอายุระหว่าง 20-29 และมีอายุ 51 ปีขึ้นไป (ตารางที่ 2)

จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า เกษตรกรผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่อยู่ในวัยทำงานมีอายุโดยเฉลี่ย 40 ปี เนื่องจากช่วงอายุดังกล่าวเป็นช่วงอายุที่อยู่ในวัยทำงาน ซึ่งสอดคล้องผลการวิจัยของสมบุรณ์ ศาเลาชีวิน (2526: 45) ที่ระบุว่า บุคคลที่อยู่ในช่วงอายุ 35-50 ปี เป็นกลุ่มคนที่อยู่ใน

วัยที่เหมาะสมกับการทำงาน ส่งผลให้การปฏิบัติงานบรรลุตามวัตถุประสงค์และประสบความสำเร็จ

สถานภาพการสมรส

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลเกือบทั้งหมด ร้อยละ 95.60 สมรสแล้ว มีเพียง ร้อยละ 4.40 เท่านั้น ที่ยังเป็นโสด (ตารางที่ 2)

จากผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่สมรสแล้ว กล่าวได้ว่า เป็นบุคคลที่มีความคิดสุขุม รอบคอบ เพราะการสมรสนั้นจะเป็นสิ่งที่จัดได้ว่าจะต้องเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อตนเองและครอบครัวเป็นอันดับแรก และจะส่งผลถึงส่วนรวมต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของอารง สุทธศาสตร์ (2527: 244) กล่าวว่า คนโสดกับคนที่สมรสแล้วจะมีความรู้สึกแตกต่างกันในจุดมุ่งหมายของชีวิต นอกจากนั้นการสมรสนี้ยังทำให้มีความนึกคิด สุขุม รอบคอบมีเหตุผลมากยิ่งขึ้น

ระดับการศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลมากกว่าครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 60.44) จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 6 หรือ 7 รองลงมา ร้อยละ 25.27 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 7.69 ไม่ได้เรียนหนังสือ ร้อยละ 3.30 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปว.ช. ร้อยละ 2.20 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี และร้อยละ 1.10 จบการศึกษาระดับอนุปริญญา/ปว.ส. (ตารางที่ 2)

จากผลการวิจัยอธิบายได้ว่า เกษตรกรส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 6 หรือ 7 เท่านั้น ซึ่งเป็นการศึกษาภาคบังคับ และผู้ให้ข้อมูลมีอาชีพในการทำการเกษตรมาแต่บรรพบุรุษ โอกาสศึกษามีน้อย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ บุญสม วราเอกศิริ (2529: 4) ที่ระบุว่าสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ประชากรในชนบทเกษตร มีการศึกษาดำหรือขาดมาตรฐานการศึกษา เนื่องมาจากว่าชนบทเกษตรนั้นมักอยู่ห่างไกลจากความเจริญ ขาดแคลนสถานศึกษา รวมทั้งส่วนใหญ่มีปัญหาเรื่องรายได้ต่ำทำให้ไม่มีเงินเรียน ส่วนผู้ให้ข้อมูลที่จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปว.ช. อนุปริญญา/ปว.ส. และปริญญาตรี เนื่องมาจากเป็นกลุ่มที่มีฐานะทางบ้านค่อนข้างดี จึงสามารถศึกษาในระดับสูงได้

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล

(n = 91)

ลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	67	73.62
หญิง	24	26.48
อายุ		
20-29 ปี	10	10.99
30-39 ปี	37	40.66
40-49 ปี	34	37.36
50 ปีขึ้นไป	10	10.99
Min = 20 ปี Max = 62 ปี $\bar{X}$ = 40 ปี SD. = 8.74		
สถานภาพการสมรส		
โสด	4	4.40
สมรส	87	95.60
ระดับการศึกษา		
ไม่ได้เรียนหนังสือ	7	7.69
ประถมศึกษาปีที่ 6 หรือ 7	55	60.44
มัธยมศึกษาตอนต้น	23	25.27
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปว.ช.	3	3.30
อนุปริญญา/ปว.ส.	1	1.10
ปริญญาตรี	2	2.20

ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคม

รายได้ (ในรอบ 1 ปี)

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีรายได้มากที่สุด 500,000 บาท น้อยที่สุด 36,000 บาท โดยผู้ให้ข้อมูลมีรายได้เฉลี่ย 68,495 บาท ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ ร้อยละ 47.26 มีรายได้ระหว่าง 36,000-46,000 บาท รองลงมาร้อยละ 21.98 มีรายได้ระหว่าง 46,001- 56,000 บาท ร้อยละ 12.09 มีรายได้ 86,001 บาทขึ้นไป ร้อยละ 9.89 มีรายได้ 56,001-66,000 บาท และร้อยละ 4.39 มีรายได้ระหว่าง 66,001-76,000 บาท และ 76,001 - 86,000 บาท (ตารางที่ 3)

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า โดยเฉลี่ยผู้ให้ข้อมูลมีรายได้ต่อปีมากกว่ารายได้โดยเฉลี่ยของภาคการเกษตรของเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่ทั้งหมด ซึ่งเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่มีรายได้เฉลี่ยต่อปีจากภาคการเกษตร 43,784 บาทต่อปี (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร จังหวัดเชียงใหม่, 2540: 9)

แหล่งเงินทุนด้านการเกษตร

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 54.95 กู้เงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรเพื่อนำมาเป็นเงินทุนด้านการเกษตร รองลงมาร้อยละ 46.15 ใช้เงินออมในครอบครัวเป็นแหล่งเงินทุนด้านการเกษตร และร้อยละ 28.57 กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน และมีเงินทุนจากญาติพี่น้อง กู้จากสหกรณ์การเกษตร กู้จากกลุ่มเกษตรกร กู้จากนายทุนในท้องถิ่น และกู้จากธนาคารอื่น (ตารางที่ 3)

จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า แหล่งเงินทุนที่ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ได้นำมาใช้ในการทำการเกษตร ได้แก่ การกู้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เนื่องมาจากเป็นสถาบันเงินกู้ของรัฐ ที่เข้ามาช่วยเหลือด้านเงินทุนแก่เกษตรกร ในอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำ เพื่อช่วยให้เกษตรกรสามารถอยู่รอด และประสบความสำเร็จในอาชีพการเกษตร

พื้นที่ทำการเกษตร

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีพื้นที่ทำการเกษตรมากที่สุด 27 ไร่ น้อยที่สุด 1 ไร่ โดยผู้ให้ข้อมูลมีพื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 6 ไร่ ผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 43.96 มีพื้นที่ทำการเกษตร 1-3 ไร่ รองลงมาร้อยละ 30.77 มีพื้นที่ทำการเกษตร 4-6 ไร่ ร้อยละ 19.78 มีพื้นที่ทำการเกษตร 10 ไร่ขึ้นไปและร้อยละ 5.49 มีพื้นที่ทำการเกษตร 7-9 ไร่ (ตารางที่ 3)

จากผลการวิจัยดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า พื้นที่ทำการเกษตรของผู้ให้ข้อมูลโดยเฉลี่ย 6 ไร่ แต่เมื่อวิเคราะห์แล้วพบว่า ร้อยละ 43.96 มีพื้นที่ทำการเกษตร 1-3 ไร่ ซึ่งน้อยกว่าพื้นที่โดยเฉลี่ยของพื้นที่ทำการเกษตร จึงถือได้ว่าผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้ที่มีพื้นที่ทำการเกษตรน้อย อาจเนื่องมาจากว่ามีพื้นที่ทำการเกษตรในลักษณะที่ได้มาจากการสืบทอดจากบรรพบุรุษ และที่ดินถูกแบ่งปันให้กับลูกหลานจนพื้นที่โดยเฉลี่ยของพื้นที่การเกษตร

จำนวนแรงงานที่ทำการเกษตร

จากผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีงานแรงงานในครอบครัวที่ทำการเกษตรมากที่สุด 15 คน น้อยที่สุด 1 คน โดยมีจำนวนแรงที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 2 คน ผู้ให้ข้อมูล ร้อยละ 50.55 มีจำนวนแรงงานที่ทำการเกษตร 1-2 คน รองลงมาร้อยละ 35.17 มีจำนวนแรงงานที่ทำการเกษตร 3-4 คน ร้อยละ 8.79 มีจำนวนแรงงานที่ทำการเกษตร 5-6 คน และ ร้อยละ 5.49 มีจำนวนแรงงานที่ทำการเกษตร จำนวน 7 คน ขึ้นไป (ตารางที่ 3)

จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า นอกจากผู้ให้ข้อมูลแล้วยังมีสมาชิกในครัวเรือนเข้ามา มีบทบาทในการทำการเกษตรน้อย ซึ่งสอดคล้องผลการวิจัยของ สักรินทร์ วรรณทร์ (2539: 45) กล่าวว่า จำนวนแรงงานในครอบครัวน้อยเพราะบุตรหลานเกษตรกรในวัยหนุ่มสาวนิยมศึกษาต่อในระดับสูง ตลอดจนเยาวชนปัจจุบันให้ความสนใจอาชีพเกษตรน้อย ประกอบกับนโยบายรัฐบาลที่ส่งเสริมให้มีการวางแผนครอบครัว ทำให้แรงงานในครอบครัวขาดแคลนจำเป็นต้องมีการจ้างแรงงานมากขึ้น

การเป็นสมาชิกกลุ่ม

จากผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูล ร้อยละ 54.95 เป็นสมาชิกธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ รองลงมาร้อยละ 47.25 เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร ร้อยละ 23.08 เป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ ร้อยละ 19.78 เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ร้อยละ 16.48 เป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ร้อยละ 8.79 เป็นสมาชิกกลุ่มสหกรณ์ และร้อยละ 0.02 เป็นสมาชิกกลุ่มเยาวชนเกษตร (ตารางที่ 3)

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นสมาชิกธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร อาจเนื่องมาจากการประกอบอาชีพการเกษตรบางครั้งมีความจำเป็นต้องมีการกู้ยืมเงินมาลงทุน ซึ่งแหล่งเงินกู้ของเกษตรกรที่นิยม ได้แก่ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ซึ่งมีอยู่ทุกอำเภอในท้องที่และคิดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ต่ำกว่าแหล่งเงินกู้อื่น ๆ

การติดต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในรอบสัปดาห์

จากผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลติดต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในรอบสัปดาห์มากที่สุด 7 ครั้ง น้อยที่สุด คือ ไม่ได้ติดต่อเลย และติดต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเฉลี่ย 1 ครั้งในรอบสัปดาห์ ผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 86.57 ติดต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร 1-2 ครั้ง ในรอบสัปดาห์ รองลงมา ร้อยละ 26.37 ระบุว่าในรอบสัปดาห์ไม่เคยติดต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเลย ตลอดจนเจ้าหน้าที่ไม่ได้มาพบเพื่อให้ความรู้แก่เกษตรกร ผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 7.46 ติดต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร 3-4 ครั้งในรอบสัปดาห์ ร้อยละ 4.48 ติดต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริม 5-6 ครั้งในรอบสัปดาห์ และร้อยละ 1.49 ติดต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร 7 ครั้ง (ตารางที่ 3)

จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า เกษตรกรผู้ให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เกษตรกรบางส่วนติดภาระกิจส่วนตัวและข้อจำกัดของครอบครัว ประกอบกับเกษตรกรถ้าหากว่าไม่มีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องเกษตรจะไม่มาติดต่อประสานงานกับศูนย์ รวมทั้งการคมนาคมไม่สะดวก ส่งผลให้การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในรอบสัปดาห์ค่อนข้างน้อย

การได้รับข่าวสารการเกษตรในรอบสัปดาห์

จากผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลได้รับข่าวสารการเกษตรในรอบสัปดาห์มากที่สุด 7 ครั้ง น้อยที่สุด คือ ไม่ได้รับข่าวสารเลย และผู้ให้ข้อมูลได้รับข่าวสารโดยเฉลี่ย 2 ครั้ง ในรอบสัปดาห์ โดยผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 65.33 ได้รับข่าวสาร 1-2 ครั้งในรอบสัปดาห์ รองลงมา ร้อยละ 25.33 ได้รับข่าวสาร 3-4 ครั้งในรอบสัปดาห์ ร้อยละ 19.58 ไม่ได้รับข่าวสารเลยในรอบสัปดาห์ ร้อยละ 6.67 ได้รับข่าวสาร 7 ครั้งขึ้นไป และร้อยละ 2.67 ได้รับข่าวสาร 5-6 ครั้งในรอบสัปดาห์ (ตารางที่ 3)

จากผลการวิจัยดังกล่าว สังเกตได้ว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ ได้รับข่าวสาร 1-2 ครั้งในรอบสัปดาห์ โดยได้รับจากเพื่อนบ้าน วิทยุ โทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ และเจ้าหน้าที่ จากการสัมภาษณ์พบว่า การรับข้อมูลข่าวสารทางโทรทัศน์นั้นต้องใช้จานดาวเทียม จึงจะสามารถรับข้อมูลข่าวสารได้ ซึ่งส่วนใหญ่จะมีเฉพาะเกษตรกรที่มีฐานะค่อนข้างดี ส่วนสื่อทางวิทยุนี้มีสถานีออกอากาศเป็นพิเศษซึ่งใช้ภาษาชาวเขา โดยออกอากาศเป็นช่วงเวลาเฉพาะเวลาเย็น หนังสือพิมพ์ส่วนมากจะหาอ่านได้ที่ อบต. หรือร้านค้าประจำหมู่บ้าน

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูล จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล

(n = 91)

ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคม	จำนวน	ร้อยละ
รายได้ (ในรอบ 1 ปี)		
36,000- 46,000 บาท	43	47.26
46,001- 56,000 บาท	20	21.98
56,001- 66,000 บาท	9	9.89
66,001- 76,000 บาท	4	4.39
76,001 – 86,000 บาท	4	4.39
86,001 บาทขึ้นไป	11	12.09
Min = 36,000 บาท Max = 500,000 บาท $\bar{X}$ = 68,495 บาท		SD. = 73,255.47
แหล่งเงินทุนด้านการเกษตร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
เงินออมในครอบครัว	42	46.15
จากญาติพี่น้อง	8	8.79
กู้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์		
การเกษตร	50	54.95
กู้จากสหกรณ์การเกษตร	7	7.69
กู้จากกลุ่มเกษตรกร	4	4.40
จากนายทุนในท้องถิ่น	1	1.09
กู้ธนาคารอื่น	1	1.09
กู้จากกองทุนหมู่บ้าน	26	28.57

ตารางที่ 3 (ต่อ)

(n = 91)

ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคม	จำนวน	ร้อยละ
พื้นที่ทำการเกษตร		
1-3 ไร่	40	43.96
4-6 ไร่	28	30.77
7-9 ไร่	5	5.49
10 ไร่ ขึ้นไป	18	19.78
Min = 1 Max = 27 $\bar{X} = 6$ SD. = 5.31		
จำนวนแรงงานที่ทำการเกษตร		
1-2 คน	46	50.55
3-4 คน	32	35.17
5-6 คน	8	8.79
7 คนขึ้นไป	5	5.49
Min = 1 Max = 15 $\bar{X} = 2$ SD. = 2.16		
การเป็นสมาชิกกลุ่ม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
กลุ่มเกษตรกร	43	47.25
กลุ่มแม่บ้านเกษตร	15	16.48
กลุ่มเยาวชนเกษตร	2	0.02
กลุ่มสหกรณ์	8	8.79
กลุ่ม ช.ก.ส.	50	54.95
กลุ่มออมทรัพย์	21	23.08
กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน	18	19.78

ตารางที่ 3 (ต่อ)

(n = 91)

ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคม	จำนวน	ร้อยละ
การติดต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในรอบสัปดาห์		
ไม่เคย	24	26.37
เคย	67	73.63
1-2 ครั้ง	(58)	(86.57)
3-4 ครั้ง	(5)	(7.46)
5-6 ครั้ง	(3)	(4.48)
7 ครั้งขึ้นไป	(1)	(1.49)
Min = 1 Max = 7 $\bar{X} = 2$		SD. = 1.20
การได้รับข่าวสารการเกษตรในรอบสัปดาห์		
ไม่เคย	16	19.58
เคย	75	82.42
1-2 ครั้ง	(49)	(65.33)
3-4 ครั้ง	(19)	(25.33)
5-6 ครั้ง	(2)	(2.67)
7 ครั้งขึ้นไป	(5)	(6.67)
Min = 1 Max = 7 $\bar{X} = 2$		SD. = 1.72

ตอนที่ 2 การรับรู้ของเกษตรกรต่อการดำเนินงานของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยี

การเกษตรประจำตำบลโป่งแยง

การรับรู้ของเกษตรกร เป็นการวัดความรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลโป่งแยงใน 3 ด้าน สำหรับการวัดการเรียนรู้ของเกษตรกรนั้น ผู้วิจัยได้สร้างข้อความที่ครอบคลุมการรับรู้ดังกล่าว โดยให้ผู้ให้ข้อมูลพิจารณาและเลือกตอบว่าการดำเนินงานของศูนย์ ผู้ให้ข้อมูล “รับรู้” หรือ “ไม่รับรู้” พร้อมระบุเหตุผลสนับสนุนคำตอบ โดยกำหนดคะแนนของคำตอบ “รับรู้” เท่ากับ 2 คะแนน “ไม่รับรู้” เท่ากับ 1 คะแนน จากนั้นนำคะแนนที่ได้มาคำนวณน้ำหนักค่าคะแนนเฉลี่ย โดยมีเกณฑ์แปลความหมายดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	หมายถึง
1.00 – 1.50	ผู้ให้ข้อมูลมีการรับรู้ต่อการดำเนินงานของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลโป่งแยงในระดับน้อย
1.51 – 2.00	ผู้ให้ข้อมูลมีการรับรู้ต่อการดำเนินงานของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลโป่งแยงในระดับมาก

ผลการวิจัยเป็นดังนี้

2.1 การรับรู้ของเกษตรกรด้านการจัดตั้งศูนย์

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีการรับรู้ต่อการจัดตั้งศูนย์ด้านการจัดตั้งศูนย์ ในระดับน้อย (คะแนนเฉลี่ยรวม 1.47) เมื่อพิจารณาจากข้อความเกี่ยวกับการจัดตั้งศูนย์ ทั้ง 4 ข้อความ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีการรับรู้ในระดับมากจำนวน 2 ข้อความ และรับรู้ในระดับน้อยจำนวน 2 ข้อความ ซึ่งเรียงจากมากไปน้อย ดังนี้ (ตารางที่ 4)

ผู้ให้ข้อมูลรับรู้ในระดับมากได้แก่

1. รับรู้ถึงสถานที่ตั้งศูนย์ ($\bar{X} = 1.62$, $SD. = .57$)

จากผลการวิจัยพบว่า การที่เกษตรกรร้อยละ 61.54 รับรู้ถึงสถานที่ตั้งศูนย์ เนื่องจากเป็นเกษตรกรในพื้นที่และพื้นที่ใกล้เคียง เมื่อมีการก่อสร้างมักจะรับรู้ถึงการเปลี่ยนแปลง ส่วน

เกษตรกรที่ไม่รับรู้ข้อมูลมีเพียง ร้อยละ 38.46 เท่านั้น อาจเนื่องมาจากเกษตรกรเหล่านั้นไม่ได้รับข่าวสารการประชาสัมพันธ์ ไม่เคยติดต่อกับผู้ใดในพื้นที่ หมู่ 3 ต.โป่งแยง

2. รับรู้ถึงการมีศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลโป่งแยง ($\bar{X}=1.55$, $SD. = .54$)

จากผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรร้อยละ 54.09 ที่รับรู้ถึงการมีศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลโป่งแยง เนื่องจากเกษตรกรเคยเข้าร่วมประชุมเกี่ยวกับการเกษตร มีการประชาสัมพันธ์ให้รับรู้ ตลอดจนเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร อบต. เกษตรตำบล เจ้าหน้าที่ของโครงการหลวงเคยแจ้งให้รับรู้ ส่วนเกษตรกรที่ไม่รับรู้ เนื่องจากไม่เคยไปในพื้นที่หมู่ 3 เนื่องจากระยะทางห่างไกล การคมนาคมไม่สะดวก และไม่เคยได้รับข่าวสาร

ส่วนผู้ให้ข้อมูลที่รับรู้ในระดับน้อย ได้แก่

3. รับรู้หรือไม่ว่า วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งศูนย์เพื่อให้เป็นศูนย์กลางความร่วมมือระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐ องค์กรท้องถิ่นและเกษตรกรในการถ่ายทอดและขยายผลของเทคโนโลยีการเกษตรอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 1.40$, $SD. = .49$)

จากการวิจัยพบว่า ส่วนการรับรู้ถึงวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งศูนย์เพื่อให้เป็นศูนย์กลางความร่วมมือระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐ องค์กรในท้องถิ่นและเกษตรกรในการถ่ายทอดและขยายผลของเทคโนโลยีการเกษตรอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพนั้น เกษตรกรที่มีการรับรู้ เนื่องจากเกษตรกรเคยไปร่วมประชุม อบรม สัมมนา เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ให้รับรู้ และเนื่องจากเป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลทางการเกษตร เกษตรกรจึงได้รวมตัวกันเพื่อใช้บริการของศูนย์ ส่วนเกษตรกรที่ไม่รับรู้ เนื่องจากเกษตรกรไม่ได้รับข่าวสาร การบริการและประชาสัมพันธ์ไม่ทั่วถึง และส่วนใหญ่จะเป็นเกษตรกรที่มีพื้นที่อยู่ห่างไกล

4. รับรู้หรือไม่ว่า องค์ประกอบของศูนย์ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นสำนักงานศูนย์และส่วนที่เป็นจุดสาธิตและถ่ายทอดเทคโนโลยี ($\bar{X} = 1.31$, $SD. = .46$)

ผลการวิจัยอาจกล่าวได้ว่า เกษตรกรที่รับรู้ว่าองค์ประกอบของศูนย์ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นสำนักงานศูนย์และส่วนที่เป็นจุดสาธิตและถ่ายทอดเทคโนโลยี อาจเนื่องมาจากเกษตรกรเคยไปศึกษาดูงาน ซึ่งจะมีเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ให้รับรู้ ตลอดจนเจ้าหน้าที่ของโครงการหลวงเป็นผู้ให้ข้อมูล รวมถึงเกษตรกรบางคนได้มีส่วนร่วมเข้าเป็นคณะกรรมการงานศูนย์ จึงทำให้เกษตรกรได้รู้ถึงองค์ประกอบของศูนย์ ส่วนเกษตรกรที่ไม่รับรู้ อาจเนื่องมาจากไม่ได้รับข่าวสาร ไม่เคยใช้บริการศูนย์ และไม่เคยเข้าไปร่วมงานของศูนย์ดังกล่าว

ตารางที่ 4 จำนวน ร้อยละและคะแนนเฉลี่ยของผู้ให้ข้อมูล จำแนกตามการรับรู้ของเกษตรกรต่อ
การดำเนินงานของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล
โป่งแยง ด้านการจัดตั้งศูนย์

การจัดตั้งศูนย์	การรับรู้				$\bar{X}$	SD.	ระดับ ความรู้
	รับรู้		ไม่รับรู้				
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
1. รับรู้ถึงสถานที่ตั้งศูนย์	56	61.54	35	38.46	1.62	.57	มาก
2. รับรู้ถึงการมีศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีประจำตำบลโป่งแยง	50	54.09	41	45.05	1.55	.54	มาก
3. รับรู้หรือไม่ว่าวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งศูนย์เพื่อให้เป็นศูนย์กลางความร่วมมือระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐ องค์กรท้องถิ่นและเกษตรกรในการถ่ายทอดและขยายผลของเทคโนโลยีการเกษตรอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ	36	39.56	55	60.44	1.40	.49	น้อย
4. รับรู้หรือไม่ว่า องค์ประกอบของศูนย์ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นสำนักงานศูนย์และส่วนที่เป็นจุดสาธิตและถ่ายทอดเทคโนโลยี	28	30.77	63	69.23	1.31	.46	น้อย
รวม					1.47		น้อย
					1.47		น้อย

หมายเหตุ: คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง เกษตรกรมีการรับรู้ในระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ย 1.51-2.00 หมายถึง เกษตรกรมีการรับรู้ในระดับมาก

2.2 การรับรู้ของเกษตรกรด้านคณะทำงานเพื่อบริหารงานศูนย์

จากผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีการรับรู้ต่อการดำเนินงานของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลโป่งแยง ด้านคณะทำงานเพื่อบริหารงานศูนย์ในระดับน้อย (คะแนนเฉลี่ย 1.33) เมื่อพิจารณาจากข้อความเกี่ยวกับคณะทำงานเพื่อบริหารงานศูนย์ทั้ง 8 ข้อ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีการรับรู้ในระดับน้อยทุกข้อความ ซึ่งเรียงจากมากไปน้อย ดังนี้ (ตารางที่ 5)

1. รับรู้หรือไม่ว่า ประธานกรรมการกลุ่มเกษตรกรเป็นคณะทำงานเพื่อบริหารศูนย์
($\bar{X} = 1.38, SD. = .48$)
2. รับรู้หรือไม่ว่า ประธาน อบต. เป็นคณะทำงานเพื่อบริหารงานศูนย์
($\bar{X} = 1.36, SD. = .48$)
3. รับรู้หรือไม่ว่า ประธานแกนนำกลุ่มอาชีพ เป็นคณะทำงานเพื่อบริหารศูนย์
($\bar{X} = 1.32, SD. = .47$)
4. รับรู้หรือไม่ว่า เกษตรอำเภอเป็นประธานคณะทำงานเพื่อบริหารงานศูนย์
($\bar{X} = 1.31, SD. = .46$)
5. รับรู้หรือไม่ว่า มีคณะทำงานเพื่อบริหารงานศูนย์ ($\bar{X} = 1.31, SD. = .46$)
6. รับรู้หรือไม่ว่า ประธานกรรมการหมู่บ้านเป็นคณะทำงานเพื่อบริหารงานศูนย์
($\bar{X} = 1.31, SD. = .46$)
7. รับรู้หรือไม่ว่า ผู้อำนวยการศูนย์หรือเกษตรตำบลเป็นคณะทำงานเพื่อบริหารงานศูนย์ ($\bar{X} = 1.29, SD. = .45$)
8. รับรู้หรือไม่ว่า ประธานกรรมการสหกรณ์เป็นคณะทำงานเพื่อบริหารงานศูนย์
($\bar{X} = 1.25, SD. = .43$)

จากผลการวิจัยสรุปได้ว่า การรับรู้ของเกษตรกรต่อการดำเนินงานของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลโป่งแยง ด้านคณะทำงานเพื่อบริหารงานศูนย์ พบว่า เกษตรกรรับรู้ในเรื่องของการปฏิบัติงานภายในศูนย์เช่น ประธานกรรมการกลุ่มเกษตรกร ประธาน อบต. ประธาน แกนนำกลุ่มอาชีพ เกษตรอำเภอ ประธานกรรมการหมู่บ้าน ผู้อำนวยการศูนย์หรือเกษตรตำบล และประธานกรรมการสหกรณ์ เป็นคณะทำงานเพื่อบริหารงานศูนย์ เนื่องจากเกษตรกรไม่ได้รับข่าวสารการประชาสัมพันธ์ เป็นผู้ที่อยู่ห่างไกลจากพื้นที่การจัดตั้งศูนย์การคมนาคมไม่สะดวก ส่วนเกษตรกรที่รับรู้ เนื่องจากได้รับข่าวสารการประชาสัมพันธ์และเคยเข้าร่วมการประชุมกลุ่มภายในหมู่บ้าน

ตารางที่ 5 จำนวน ร้อยละ และคะแนนเฉลี่ยของผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้ของเกษตรกรต่อ
การดำเนินงานของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล
โป่งแยง ด้านคณะกรรมการเพื่อบริหารงานศูนย์

คณะกรรมการเพื่อบริหารงานศูนย์	การรับรู้				$\bar{X}$	SD.	ระดับ ความรู้
	รับรู้		ไม่รับรู้				
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
1. รับรู้หรือไม่ว่าประธานกรรมการ กลุ่มเกษตรกรเป็นคณะกรรมการเพื่อ บริหารงานศูนย์	35	38.46	56	61.54	1.38	.48	น้อย
2. รับรู้หรือไม่ว่าประธาน อบต. เป็น คณะกรรมการเพื่อบริหารงานศูนย์	33	36.26	58	63.74	1.36	.48	น้อย
3. รับรู้หรือไม่ว่าประธานแกนนำกลุ่ม อาชีพเป็นคณะกรรมการเพื่อบริหาร งานศูนย์	29	31.87	62	68.13	1.32	.47	น้อย
4. รับรู้หรือไม่ว่าเกษตรอำเภอเป็น ประธานคณะกรรมการเพื่อบริหาร งานศูนย์	28	30.77	63	69.23	1.31	.46	น้อย
5. รับรู้หรือไม่ว่ามีคณะกรรมการเพื่อ บริหารงานศูนย์	28	30.77	63	69.23	1.31	.46	น้อย
6. รับรู้หรือไม่ว่าประธานกรรมการหมู่ บ้านเป็นคณะกรรมการเพื่อบริหาร งานศูนย์	28	30.77	63	69.23	1.31	.46	น้อย
7. รับรู้หรือไม่ว่าผู้อำนวยการศูนย์หรือ เกษตรตำบลเป็นคณะกรรมการและ เลขานุการเพื่อบริหารงานศูนย์	26	28.57	65	71.43	1.29	.45	น้อย
8. รับรู้หรือไม่ว่าประธานกรรมการ สหกรณ์เป็นคณะกรรมการเพื่อ บริหารศูนย์	25	27.47	66	72.53	1.25	.43	น้อย
รวม					1.33		น้อย

หมายเหตุ:	คะแนนเฉลี่ย	1.00-1.50	หมายถึง เกษตรกรมีการรับรู้ในระดับน้อย
	คะแนนเฉลี่ย	1.51-2.00	หมายถึง เกษตรกรมีการรับรู้ในระดับมาก

2.3 การรับรู้ของเกษตรกรด้านบทบาทหน้าที่และการดำเนินงาน

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีการรับรู้ด้านบทบาทหน้าที่และการดำเนินงานของศูนย์ในระดับน้อย (คะแนนเฉลี่ย 1.38) เมื่อพิจารณาจากข้อความที่เกี่ยวข้องในด้านบทบาทหน้าที่และการดำเนินงานของศูนย์ จำนวน 12 ข้อความ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีการรับรู้ในระดับน้อยทุกข้อความ ซึ่งเรียงลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ (ตารางที่ 6)

1. รับรู้หรือไม่ว่า วิทยากรเกษตรกรที่มีหน้าที่ในการเป็นผู้นำในการถ่ายทอดความรู้ด้านการเกษตร ($\bar{X} = 1.47, SD. = .56$)

สรุปได้ว่า เกษตรกรร้อยละ 52.74 ไม่รับรู้ มีเพียงร้อยละ 47.26 ที่รับรู้ ว่า วิทยากรมีหน้าที่ในการเป็นผู้นำในการถ่ายทอดความรู้ด้านการเกษตร โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 1.47 (ตารางที่ 6)

จากข้อมูลจะเห็นได้ว่า เกษตรกรไม่รับรู้ เนื่องจากไม่เคยติดต่อศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลไปเลย ตลอดจนไม่ได้รับข่าวสารแจ้งให้รับรู้ถึงหน้าที่ของวิทยากรเกษตรกร เกษตรกรอยู่ห่างไกลศูนย์ การคมนาคมไม่สะดวก เจ้าหน้าที่เข้าไปติดต่อต้องใช้เวลาในการเดินทาง ส่วนเกษตรกรที่รับรู้ เนื่องจากวิทยากรเคยมาอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกร

2. รับรู้หรือไม่ว่า ผู้อำนวยการศูนย์หรือเกษตรตำบลมีหน้าที่ในการรายงานผลการปฏิบัติงานด้านการเกษตร ($\bar{X} = 1.45, SD. = .51$)

สรุปได้พบว่า เกษตรกรร้อยละ 54.95 ไม่รับรู้ มีเพียงร้อยละ 45.05 ที่รับรู้ ว่า ผู้อำนวยการศูนย์หรือเกษตรตำบลมีหน้าที่รายงานผลการปฏิบัติงานด้านการเกษตร โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 1.45 คะแนน (ตารางที่ 6)

จากข้อมูลจะเห็นได้ว่า เนื่องมาจากหน่วยงานของรัฐไม่มีการประชาสัมพันธ์แจ้งข่าวสารให้แก่เกษตรกร ส่วนเกษตรกรที่รับรู้ เนื่องมาจากเคยได้รับคำชี้แจงถึงผลการปฏิบัติงานของศูนย์จากผู้อำนวยการศูนย์

3. รับรู้หรือไม่ว่า ผู้อำนวยการศูนย์หรือเกษตรตำบลมีหน้าที่ในการจัดการเกี่ยวกับระบบการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรในตำบล ($\bar{X} = 1.44, SD. = .51$)

สรุปได้ว่า เกษตรกรร้อยละ 56.04 ไม่รับรู้ มีเพียงร้อยละ 43.96 ที่รับรู้ ว่า ผู้อำนวยการศูนย์หรือเกษตรตำบลมีหน้าที่ในการจัดการเกี่ยวกับระบบการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรในตำบล โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 1.44 (ตารางที่ 6)

จากข้อมูลจะเห็นได้ว่า ไม่มีการประชาสัมพันธ์ถึงระบบการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร การฝึกอบรมต่าง ๆ ส่วนเกษตรกรที่รับรู้ เนื่องจากเคยได้รับคำแนะนำด้านเทคโนโลยีการเกษตรต่าง ๆ จากผู้อำนวยการศูนย์

4. รับรู้หรือไม่ว่า วิทยากรเกษตรมีหน้าที่ให้คำปรึกษาด้านการประกอบอาชีพการเกษตรในตำบล ($\bar{X} = 1.44, SD. = .51$)

สรุปได้ว่า เกษตรกรร้อยละ 56.04 ไม่รับรู้ มีเพียงร้อยละ 43.96 ที่รับรู้ว่ามีวิทยากรเกษตรมีหน้าที่ให้คำปรึกษาด้านการประกอบอาชีพการเกษตรในตำบล โดยมีคะแนนเฉลี่ย 1.44 (ตารางที่ 6)

จากข้อมูลจะเห็นได้ว่า เนื่องจากหน่วยงานของรัฐไม่มีการประชาสัมพันธ์แจ้งข่าวสารตลอดจนเกษตรกรบางคนไม่รู้จักรับวิทยากรเกษตร ส่วนเกษตรกรที่รับรู้ เนื่องจากผู้ให้ข้อมูลได้รับการอบรมจากวิทยากรเกษตรตลอดจนวิทยากรเกษตรเคยเข้ามาให้คำปรึกษา

5. รับรู้หรือไม่ว่า ผู้อำนวยการศูนย์หรือเกษตรตำบลมีหน้าที่ในการรายงานสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร รวมถึงภัยธรรมชาติต่าง ๆ ($\bar{X} = 1.43, SD. = .50$)

สรุปได้ว่า เกษตรกรร้อยละ 57.14 ไม่รับรู้ มีเพียงร้อยละ 42.86 ที่รับรู้ว่ามีผู้อำนวยการศูนย์หรือเกษตรตำบลมีหน้าที่ในการรายงานสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการเกษตรรวมถึงภัยธรรมชาติต่าง ๆ โดยมีคะแนนเฉลี่ย 1.43 (ตารางที่ 6)

จากข้อมูลจะเห็นได้ว่า เนื่องจากเกษตรกรไม่ได้รับข่าวสารจากศูนย์ และหน่วยงานของรัฐไม่มีการประชาสัมพันธ์แจ้งข่าวให้รับรู้ ส่วนเกษตรกรที่รับรู้ เนื่องจากเคยได้รับคำแนะนำจากผู้อำนวยการศูนย์หรือเกษตรตำบลในเรื่องการจัดทำห้องเย็นสำหรับเก็บผลผลิตทางการเกษตรตลอดจนเมื่อเกิดความเสียหายแก่ผลผลิตทางการเกษตรได้ไปแจ้งความเสียหายต่อผู้อำนวยการศูนย์หรือเกษตรตำบล

6. รับรู้หรือไม่ว่า วิทยากรเกษตรมีหน้าที่ร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการถ่ายทอดความรู้ด้านการเกษตร ($\bar{X} = 1.43, SD. = .50$)

สรุปได้ว่า เกษตรกรร้อยละ 59.14 ไม่รับรู้ มีเพียงร้อยละ 42.86 ที่รับรู้ว่ามีวิทยากรเกษตร มีหน้าที่ร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการถ่ายทอดความรู้ด้านการเกษตร โดยมีคะแนนเฉลี่ย 1.43 คะแนน (ตารางที่ 6)

จากข้อมูลจะเห็นได้ว่า เนื่องจากเกษตรกรไม่เคยเข้าร่วมการอบรมและหน่วยงานของรัฐไม่มีการประชาสัมพันธ์แจ้งข่าวให้รับรู้ ส่วนเกษตรกรที่รับรู้ เนื่องจากเคยได้รับการฝึกอบรมโดยวิทยากรเกษตรที่เข้ามาถ่ายทอดความรู้ด้านการเกษตร ตลอดจนเคยได้รับคำแนะนำนอกเหนือจากการเข้ารับการฝึกอบรม

7. รับรู้หรือไม่ว่า ผู้อำนวยการศูนย์หรือเกษตรกรตำบลมีหน้าที่ในการประสานงาน และจัดการด้านการเกษตรภายในตำบล ($\bar{X} = 1.42, SD. = .50$)

สรุปได้ว่า เกษตรกรร้อยละ 58.24 ไม่รับรู้ มีเพียงร้อยละ 41.76 ที่รับรู้ว่าการศูนย์หรือเกษตรตำบล มีหน้าที่ในการประสานงานและจัดการด้านการเกษตร โดยมีคะแนนเฉลี่ย 1.42 คะแนน (ตารางที่ 6)

จากข้อมูลจะเห็นได้ว่า เนื่องจากเกษตรกรไม่รู้จักผู้อำนวยการศูนย์หรือเกษตรตำบล ตลอดจนไม่มีการประชาสัมพันธ์ให้รับรู้ถึงหน้าที่ในการประสานงานและจัดการด้านการเกษตร ส่วนเกษตรกรที่รับรู้ เนื่องจากได้รับรู้ข้อมูลข่าวสาร ผู้อำนวยการศูนย์หรือเกษตรตำบลเคยออกมาเยี่ยมเกษตรกรและให้คำแนะนำแก่เกษตรกร

8. รับรู้หรือไม่ว่า คณะทำงานมีหน้าที่ในการวางแผนปฏิบัติงานโครงการระดับตำบล กำหนดกิจกรรมงบประมาณและกรอบระยะเวลาการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 1.33, SD. = .47$)

สรุปได้พบว่า เกษตรกรร้อยละ 67.03 ไม่รับรู้ มีเพียงร้อยละ 32.97 ที่รับรู้ว่าการคณะทำงานมีหน้าที่ในการวางแผนปฏิบัติงานโครงการระดับตำบล กำหนดกิจกรรมงบประมาณและกรอบระยะเวลาการปฏิบัติงาน โดยมีคะแนนเฉลี่ย 1.33 คะแนน (ตารางที่ 6)

จะเห็นได้ว่า เนื่องจากเกษตรกรไม่รู้ถึงบทบาทและหน้าที่ของคณะทำงาน และไม่เคยเข้าไปใช้บริการของศูนย์ ส่วนเกษตรกรที่รับรู้ เนื่องจากเคยเข้าร่วมโครงการฟื้นฟูอาชีพ เกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ ตลอดจนศูนย์ได้แจ้งหน้าที่ของคณะทำงานที่บอร์ดของศูนย์ รวมทั้งเกษตรกรที่เข้าประชุมได้รับรู้ในเรื่องระเบียบของศูนย์

9. รับรู้หรือไม่ว่า ผู้อำนวยการศูนย์หรือเกษตรตำบลมีหน้าที่จัดการด้านการตลาด ($\bar{X} = 1.31, SD. = .46$)

สรุปได้พบว่า เกษตรกรร้อยละ 69.23 ไม่รับรู้ มีเพียงร้อยละ 30.77 ที่รับรู้ว่าการศูนย์หรือเกษตรตำบลมีหน้าที่จัดการด้านการตลาด โดยมีคะแนนเฉลี่ย 1.31 คะแนน (ตารางที่ 6)

จะเห็นได้ว่า เนื่องจากเกษตรกรไม่ได้นำผลผลิตไปจำหน่ายที่ศูนย์หรือที่ทำการกลุ่ม ศูนย์ไม่ได้ประชาสัมพันธ์ให้รับรู้ถึงการนำผลผลิตไปจำหน่าย ส่วนเกษตรกรที่รับรู้ เนื่องจากเคยได้รับคำแนะนำเรื่องราคาของผลผลิต ตลอดจนได้รับคำแนะนำในด้านการขายผลผลิตจากผู้อำนวยการศูนย์หรือเกษตรตำบล

10. รับรู้หรือไม่ว่า คณะทำงานมีหน้าที่ในการติดตามและรายงานผลความก้าวหน้า ปัญหา อุปสรรค ($\bar{X} = 1.31, SD. = .46$)

สรุปได้พบว่า เกษตรกรร้อยละ 69.23 ไม่รับรู้ มีเพียงร้อยละ 30.77 ที่รับรู้ว่าคุณะทำงานมีหน้าที่ติดตามและรายงานผลความก้าวหน้า ปัญหา อุปสรรค โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 1.31 คะแนน (ตารางที่ 6)

จะเห็นได้ว่า เนื่องจากเกษตรกรไม่เคยไปใช้บริการศูนย์ ตลอดจนไม่รู้ถึงบทบาทหน้าที่ของคุณะทำงาน ส่วนที่รับรู้ เนื่องจากทางศูนย์ ได้แจ้งให้รับรู้ถึงวิธีปฏิบัติงานของคุณะทำงาน ตลอดจนได้เคยปรึกษาคณะทำงานเมื่อมีปัญหาทางด้านการเกษตร

11. รับรู้หรือไม่ว่า คณะทำงานมีหน้าที่ในการปฏิบัติงานอื่นตามที่คณะอนุกรรมการพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอมอบหมาย ($\bar{X} = 1.30, SD. = .46$)

สรุปได้พบว่า เกษตรกรร้อยละ 70.33 ไม่รับรู้ มีเพียงร้อยละ 29.67 ที่รับรู้ว่าคุณะทำงานมีหน้าที่ในการปฏิบัติงานอื่นตามที่คณะอนุกรรมการพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอมอบหมาย โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 1.30 คะแนน (ตารางที่ 6)

จะเห็นได้ว่า เนื่องจากเกษตรกรไม่เคยติดต่อศูนย์ ไม่มีการประชาสัมพันธ์ให้รับรู้ ส่วนเกษตรกรที่รับรู้ เนื่องจากเคยเข้ามาประสานงานกับคณะทำงานของศูนย์ ตลอดจนเป็นผู้ที่อยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงและได้ข่าวสารจากเพื่อนบ้าน ญาติ พี่น้อง ที่เป็นคณะทำงาน

12. รับรู้หรือไม่ว่า ผู้อำนวยการศูนย์หรือเกษตรตำบลมีหน้าที่จัดการเกี่ยวกับโรงเรียนเกษตรกร ($\bar{X} = 1.23, SD. = .42$)

สรุปได้พบว่า เกษตรกรร้อยละ 76.92 ไม่รับรู้ มีเพียงร้อยละ 23.08 ที่รับรู้ว่าคุณะงานศูนย์หรือเกษตรตำบลมีหน้าที่จัดการเกี่ยวกับโรงเรียนเกษตรกร โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 1.23 คะแนน (ตารางที่ 6)

จะเห็นได้ว่า เนื่องจากเกษตรกรไม่เคยเข้าอบรมในโรงเรียนเกษตรกร ตลอดจนไม่รู้จักโรงเรียนเกษตรกร ส่วนเกษตรกรที่รับรู้ เนื่องจากเคยได้รับคำแนะนำจากผู้อำนวยการศูนย์และเคยอบรมในโรงเรียนเกษตรกร

ตารางที่ 6 จำนวน ร้อยละ และคะแนนเฉลี่ยของผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้ของเกษตรกรต่อ
การดำเนินงานของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล
โป่งแยง ด้านบทบาทหน้าที่และการดำเนินงาน

บทบาทหน้าที่และการดำเนินงาน	การรับรู้				$\bar{X}$	SD.	ระดับ ความรู้
	รับรู้		ไม่รับรู้				
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
1. รับรู้หรือไม่ว่าวิทยากรเกษตรกรรม หน้าที่ในการเป็นผู้นำในการถ่ายทอด ทอคความรู้ด้านการเกษตร	43	47.26	48	52.74	1.47	.56	น้อย
2. รับรู้หรือไม่ว่าผู้อำนวยการศูนย์หรือ เกษตรตำบลมีหน้าที่จัดรายงานผล การปฏิบัติงานด้านการเกษตร	41	45.05	50	54.95	1.45	.51	น้อย
3. รับรู้หรือไม่ว่าผู้อำนวยการศูนย์หรือ เกษตรตำบลมีหน้าที่ในการจัดการ เกี่ยวกับระบบการถ่ายทอด เทคโนโลยีการเกษตรในตำบล	40	43.96	51	56.04	1.44	.51	น้อย
4. รับรู้หรือไม่ว่า วิทยากรเกษตรกรรม หน้าที่ให้คำปรึกษาด้านการ ประกอบอาชีพการเกษตรในตำบล	40	43.96	51	56.04	1.44	.51	น้อย
5. รับรู้หรือไม่ว่าผู้อำนวยการศูนย์หรือ เกษตรตำบลมีหน้าที่ในการรายงาน สถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การเกษตรรวมถึงภัยธรรมชาติ ต่าง ๆ	39	42.86	52	57.14	1.43	.50	น้อย

ตารางที่ 6 (ต่อ)

บทบาทหน้าที่และการดำเนินงาน	การรับรู้				$\bar{X}$	SD.	ระดับ ความรู้
	รับรู้		ไม่รับรู้				
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
6. รับรู้หรือไม่ว่า วิทยากรเกษตรกร มีหน้าที่ร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการถ่ายทอดความรู้ด้านการ เกษตร	39	42.86	52	59.14	1.43	.50	น้อย
7. รับรู้หรือไม่ว่าผู้อำนวยการศูนย์ หรือเกษตรตำบลมีหน้าที่ในการ ประสานงานและจัดการด้านการ เกษตรภายในตำบล	38	41.76	53	58.24	1.42	.50	น้อย
8. รับรู้หรือไม่ว่าคณะทำงานมีหน้าที่ ในการวางแผนการปฏิบัติงาน โครงการระดับตำบลกำหนดคึก กรรมงบประมาณและกรอบ ระยะเวลาการปฏิบัติงาน	30	32.97	61	67.03	1.33	.47	น้อย
9. รับรู้หรือไม่ว่าผู้อำนวยการศูนย์ หรือเกษตรตำบลมีหน้าที่จัดการ ด้านการตลาด (ตลาดร่มเขียว)	28	30.77	63	69.23	1.31	.46	น้อย
10. รับรู้หรือไม่ว่าคณะทำงานมีหน้าที่ ในการติดตามและรายงานผล ความก้าวหน้าปัญหา อุปสรรค	28	30.77	63	69.23	1.31	.46	น้อย
11. รับรู้หรือไม่ว่าคณะทำงานมีหน้าที่ ในการปฏิบัติงานอื่นตามที่ คณะกรรมการพัฒนาการ เกษตรระดับอำเภอมอบหมาย	27	29.67	64	70.33	1.30	.46	น้อย

ตารางที่ 6 (ต่อ)

บทบาทหน้าที่และการดำเนินงาน	การรับรู้				$\bar{X}$	SD.	ระดับ ความรู้
	รับรู้		ไม่รับรู้				
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
12. รับรู้หรือไม่ว่า ผู้อำนวยการศูนย์ หรือเกษตรตำบลมีหน้าที่จัดการ เกี่ยวกับโรงเรียนเกษตรกร	21	23.08	70	76.92	1.23	.42	น้อย
รวม					1.38		น้อย

หมายเหตุ: คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง เกษตรกรมีการรับรู้ในระดับน้อย
 คะแนนเฉลี่ย 1.51-2.00 หมายถึง เกษตรกรมีการรับรู้ในระดับมาก

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

(SUMMARY, IMPLICATIONS AND RECOMMENDATIONS)

สรุปผลการวิจัย

(Summary)

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาถึงการรับรู้ของเกษตรกรต่อการดำเนินงานของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลโป่งแยง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาถึงลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคม ของเกษตรกรตำบลโป่งแยง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาถึงระดับการรับรู้ของเกษตรกรต่อการดำเนินงานของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลโป่งแยง

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคม

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุ 40 ปี และสมรสแล้ว โดยมีการศึกษาระดับประถมศึกษา มีรายได้ต่อปีโดยเฉลี่ย 68,495 บาท แหล่งเงินทุนด้านการเกษตรของผู้ให้ข้อมูลคือ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร มีพื้นที่ทำการเกษตร โดยเฉลี่ย 6 ไร่ มีจำนวนแรงงานที่ทำการเกษตรในครัวเรือนเฉลี่ย 2 คน ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นสมาชิกธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ส่วนการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร พบว่า ผู้ให้ข้อมูลติดต่อกับเจ้าหน้าที่ โดยเฉลี่ย 1 ครั้งต่อสัปดาห์ และได้รับข่าวสารทางการเกษตรเฉลี่ย 2 ครั้งต่อสัปดาห์

2. การรับรู้ของเกษตรกรต่อการดำเนินงานของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร ประจำตำบลโป่งแยง

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลรับรู้ในระดับน้อยในเรื่องของการจัดตั้งศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร (ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม 1.47) ด้านคณะทำงานเพื่อบริการงานศูนย์ (ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม 1.33) และด้านบทบาทหน้าที่และการดำเนินงาน (คะแนนเฉลี่ยรวม 1.38)

อภิปรายผลการวิจัย (Implications)

ผลการวิจัยเกี่ยวกับการรับรู้ของเกษตรกรต่อการดำเนินงานของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลโป่งแยง อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ลักษณะส่วนบุคคลเศรษฐกิจและสังคม

จากการวิจัยในด้านลักษณะส่วนบุคคลเศรษฐกิจและสังคมพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีอายุโดยเฉลี่ย 40 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา สำหรับสถานภาพสมรสของเกษตรกรนั้นพบว่า ส่วนใหญ่แต่งงานแล้วมีสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ย 2 คน โดยมีพื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 6 ไร่ เกษตรกรร้อยละ 43.96 มีพื้นที่ทำการเกษตร 1-3 ไร่ มีรายได้เฉลี่ย 68,495 บาทต่อปี ซึ่งเป็นที่น่าสังเกตว่าเกษตรกรร้อยละ 79.13 มีรายได้ต่ำกว่าค่าเฉลี่ย โดยอยู่ในช่วง 36,000-66,000 บาท แหล่งเงินทุนด้านการเกษตร ร้อยละ 54.95 มีการกู้ยืมเงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

ส่วนการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรพบว่า มีการติดต่อเฉลี่ย 1 ครั้งต่อสัปดาห์ และได้รับข่าวสารทางการเกษตรเฉลี่ย 2 ครั้งต่อสัปดาห์ โดยส่วนใหญ่ทราบจากเพื่อนบ้าน วิทยุ โทรทัศน์ และเจ้าหน้าที่ จากการสัมภาษณ์พบว่า การรับข้อมูลข่าวสารจากโทรทัศน์นั้นต้องให้งานดาวเทียมจึงจะสามารถรับข้อมูลข่าวสารได้ ซึ่งส่วนใหญ่จะมีเฉพาะเกษตรกรที่มีฐานะค่อนข้างดี ส่วนวิทยุนั้นมีสถานี ซึ่งออกอากาศโดยใช้ภาษาชาวเขา โดยออกเป็นช่วงเวลาเฉพาะเวลาเย็น หนังสือพิมพ์ส่วนมากจะหาอ่านได้ที่ อบต. หรือร้านค้าประจำหมู่บ้านเท่านั้น

2. การรับรู้ของเกษตรกร ต่อการดำเนินงานของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลโป่งแยงเป็นดังนี้

2.1 ด้านการจัดตั้งศูนย์นั้น พบว่า เกษตรกรรับรู้ถึงสถานที่ตั้งของศูนย์ แต่รับรู้ น้อยในเรื่องของวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งศูนย์และองค์ประกอบของศูนย์ แสดงให้เห็นว่าเกษตรกร ไม่ได้รับรู้ถึงว่า ภายในตำบลได้มีการดำเนินงานของศูนย์ อาจเนื่องมาจากที่ตั้งของศูนย์ไม่เป็นจุด ศูนย์กลางของตำบล เกษตรกรหรือบุคคลรอบข้างไม่ได้มีส่วนร่วมในการจัดตั้งศูนย์ จึงไม่มีการรับรู้ นอกจากนั้นการประชาสัมพันธ์ของศูนย์มีไม่ทั่วถึง และพื้นที่ในแต่ละหมู่บ้านอยู่ห่างไกลออกไป จากศูนย์ นอกจากนี้จุดถ่ายทอดหรือจุดสาธิตส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในบ้านม่วงคำมูที่ 3 ซึ่งเป็นจุดที่ตั้ง ศูนย์ โดยที่ไม่มีการกระจายไปยังหมู่บ้านอื่น ประกอบกับประชากรในพื้นที่บางส่วนเป็นชาวไทย ภูเขา ภาษาที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารจึงเป็นไปได้ค่อนข้างลำบาก

2.2 ด้านคณะทำงานเพื่อบริหารงานศูนย์พบว่า เกษตรกรรับรู้ในเรื่อง ของการปฏิบัติงานภายในศูนย์ เช่น รับรู้เห็นว่า ประธานกรรมการกลุ่มเกษตรกร ประธาน อบต. ประธานแกนนำกลุ่มอาชีพ เกษตรอำเภอ ประธานกรรมการหมู่บ้าน ผู้อำนวยการศูนย์หรือเกษตร ตำบล และประธานกรรมการสหกรณ์ เป็นคณะทำงานเพื่อบริหารงานศูนย์ แสดงให้เห็นว่า โอกาส ที่เกษตรกรจะรับรู้ถึงคณะทำงานเพื่อบริหารงานศูนย์มีน้อย เนื่องจากเกษตรกรไม่เคยใช้ ประโยชน์จากศูนย์ ทำให้ไม่เห็นความสำคัญของศูนย์ ขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดี จากการสัมภาษณ์ พบว่า มีคณะกรรมการเพียง 7 คน ทำให้ไม่สามารถดำเนินกิจกรรมครบทุกหมู่บ้านได้ การประชุม กลุ่มภายในหมู่บ้านควรมีการแนะนำศูนย์ และคณะทำงานในศูนย์ให้ทราบ เพื่อให้เกษตรกรได้รับรู้ ถึงคณะทำงานของศูนย์

2.3 ด้านบทบาทหน้าที่และการดำเนินงานพบว่า เกษตรกรรับรู้ในเรื่อง ของบทบาทหน้าที่ของ ผู้อำนวยการศูนย์หรือเกษตรตำบลมีหน้าที่รายงานผลการปฏิบัติงานด้านการ เกษตร ตลอดจนจัดการเกี่ยวกับระบบการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรในตำบล รายงาน สถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร รวมถึงภัยธรรมชาติต่าง ๆ มีหน้าที่ประสานงานและ จัดการด้านการเกษตรภายในตำบล มีหน้าที่จัดการด้านการตลาด และมีหน้าที่จัดการเกี่ยวกับโรง เรือนเกษตรกร ส่วนวิทยาการเกษตรกรที่มีหน้าที่เป็นผู้นำในการถ่ายทอดความรู้ด้านการเกษตร มี หน้าที่ให้คำปรึกษาด้านการประกอบอาชีพการเกษตรในตำบล และมีหน้าที่ร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการถ่ายทอดความรู้ด้านการเกษตร ส่วนคณะทำงานมีหน้าที่วางแผนปฏิบัติงานโครงการระดับ ตำบลโดยเป็นผู้กำหนดกิจกรรมงบประมาณและกรอบระยะเวลาการปฏิบัติงาน มีหน้าที่ติดตาม และรายงานผลความก้าวหน้า ปัญหา อุปสรรค และคณะทำงานมีหน้าที่ในการปฏิบัติงานอื่นตามที่ คณะอนุกรรมการพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอมอบหมายให้ปฏิบัติ ประเด็นเหล่านี้เกษตรกรมี

โอกาสในการรับรู้น้อย เนื่องจากว่าขาดการประชาสัมพันธ์กิจกรรมหรือการทำงานด้านต่าง ๆ ของศูนย์อย่างทั่วถึง ตลอดจนกิจกรรมหรือข้อมูลต่าง ๆ ที่มีอาจจะไม่เป็นที่ต้องการหรือไม่เหมาะสม เกษตรกรไม่สามารถนำกลับไปใช้ได้

ข้อเสนอแนะ (Recommendations)

ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ มีการรับรู้ต่อการดำเนินเงินของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลในระดับน้อย ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. เจ้าหน้าที่ของศูนย์ควรมีการประชาสัมพันธ์ศูนย์ให้มากขึ้น ทั้งในด้านของวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งศูนย์ หน้าที่ความรับผิดชอบและการดำเนินงาน โดยการออกไปชี้แจงให้เกษตรกรได้รับรู้ มีการจัดประชุมในระดับหมู่บ้านหรือตำบล การออกเสียงตามสายในหมู่บ้าน เพื่อเพิ่มความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่การดำเนินงานของศูนย์ให้มากยิ่งขึ้น และให้เกษตรกรได้เห็นถึงความสำคัญของกิจกรรมที่ศูนย์กำลังดำเนินงานอยู่ ถ้าศูนย์ให้ข้อมูลข่าวสารที่มีประสิทธิภาพมากกว่าที่เป็นอยู่ก็จะทำให้เกษตรกรเข้ามามีส่วนร่วม มีความคิดเห็นในการดำเนินกิจกรรมของศูนย์เพิ่มขึ้น
2. ศูนย์ควรมีข้อมูลที่ทันสมัยและเป็นปัจจุบัน โดยเฉพาะข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลง ไม่ว่าจะเป็นด้านการผลิต ด้านการตลาด ด้านข่าวสารการเกษตรจากท้องถิ่นอื่น ตลอดจนเทคโนโลยีสมัยใหม่ และภูมิปัญญาจากท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร
3. ผู้อำนวยการศูนย์ ควรมีการกำหนดแผนการปฏิบัติงานที่แน่นอน เพื่อความสะดวกในการติดต่องาน เมื่อเกษตรกรมีปัญหาสามารถปรึกษาได้ทันที
4. ศูนย์ควรจัดทำบอร์ดรายชื่อของคณะกรรมการและเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ เพื่อความสะดวกในการติดต่อ รวมทั้งจัดทำคู่มือรับปัญหาทางด้านการเกษตร เมื่อเกษตรกรมาติดต่อแล้วไม่พบเจ้าหน้าที่

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป
(Recommendations for Future Study)

1. การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาถึงการรับรู้ของเกษตรกรต่อการดำเนินงานของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรเพียงตำบลเดียว หากต้องการทราบถึงการรับรู้ของเกษตรกรในภาพรวม ควรเพิ่มจำนวนศูนย์ที่ต้องการศึกษาให้มากขึ้น เช่น ศึกษาทุกศูนย์ในระดับจังหวัด ภาค และภาพรวมระดับประเทศ
2. ควรศึกษาการมีส่วนร่วมขององค์กรที่เกี่ยวข้อง ในการดำเนินงานของศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ในเรื่องบทบาทหน้าที่การรับผิดชอบ การเอื้อประโยชน์ในการความรู้ และวิธีการถ่ายทอดสู่ชุมชน

เอกสารอ้างอิง

กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ. 2527. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรจน์ประสานมิตร.

กรมส่งเสริมการเกษตร. 2539. หลักการและวิธีวิจัยทางส่งเสริมการเกษตร. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ฝ่ายเอกสาร คำแนะนำ กองเกษตรสัมพันธ์.

_____. 2542 ก. แนวทางการจัดตั้งศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลปี 2542. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ฝ่ายเอกสาร คำแนะนำ กองเกษตรสัมพันธ์.

_____. 2542 ข. แนวทางการดำเนินงานศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ศูนย์นำร่อง. ศูนย์ปฏิบัติการส่งเสริมการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ฝ่ายเอกสาร คำแนะนำ กองเกษตรสัมพันธ์.

กรรณิการ์ ภูประเสริฐ. 2527. จิตวิทยาทั่วไป. เชียงใหม่: ภาควิชาจิตวิทยา, คณะมนุษยศาสตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

เชิดศักดิ์ โฆวาสินธุ์. 2527. การวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.

นวลศิริ เปาโรหิตย์. 2528. จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาจิตวิทยา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

นันทา บุรณารักษ์, รัชณี เหล่าโนนศรี, อนุณี สุขน่วม และชาติชาย ศิริพันธ์. 2543. การประเมินความคิดเห็นของเกษตรกรอำเภอและผู้อำนวยการศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ศูนย์นำร่อง ปี 2542 และปี 2543 ที่มีต่อเจ้าหน้าที่ส่วนกลาง ผู้รับผิดชอบประจำจังหวัด (ทีม 3 คน). ฝ่ายติดตามและประเมินผล กองแผนงาน กรมส่งเสริมการเกษตร.

นำชัย ทนุผล. 2531. **วิธีการเตรียมโครงการวิจัย**. เชียงใหม่: ภาควิชาส่งเสริมการเกษตร, คณะธุรกิจการเกษตร, สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้.

บุญเดิม พันรอบ. 2528. **จิตวิทยาสังคม**. กรุงเทพมหานคร: ออมการพิมพ์.

บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. 2531 **ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์**. (พิมพ์ครั้งที่สอง). กรุงเทพมหานคร: สามเจริญพานิช.

บุญสม วราเอกศิริ. 2529. **หลักและวิธีการส่งเสริมการเกษตร**. เชียงใหม่: ภาควิชาส่งเสริมการเกษตร, สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้.

พงษ์พันธ์ นันทขว้าง. 2542. **การดำเนินงานศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล**. เอกสารประกอบการชี้แจงแนวทางการดำเนินงานศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล จังหวัดเชียงใหม่ สำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงใหม่ (อค์สำเนา).

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2531. **วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์**. (พิมพ์ ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

วิทยา ดำรงเกียรติศักดิ์. 2532. **การสื่อสารการเกษตร**. (พิมพ์ครั้งที่สี่) เชียงใหม่: สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้.

สงวนศรี วิรัชชัย. 2527. **จิตวิทยาสังคมเพื่อการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ศึกษาพร จำกัด.

สมบูรณ์ ศาเลาชีวิน. 2526. **จิตวิทยาเพื่อการศึกษาผู้ใหญ่**. เชียงใหม่: ลานนาการพิมพ์.

สมัย จิตหมวด. 2524. **จิตวิทยาทั่วไป**. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาจิตวิทยา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

สักรันต์ วรินทร์. 2539. ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้เทคโนโลยีของเกษตรกรผู้ปลูกลิ้นจี่ในเขตพื้นที่
อำเภอฝางและอำเภอแม่ฮาด จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท,
มหาวิทยาลัยแม่โจ้. เชียงใหม่.

สำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงใหม่. 2543 . รายงานการประเมินผล การดำเนินงานถ่ายทอด
เทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล (ศูนย์น้ำร่อง) ตำบลแม่แฝกใหม่ อำเภอสันทราย
จังหวัดเชียงใหม่. 2543. เอกสารประกอบการประชุมและสัมมนาโครงการสำคัญตาม
นโยบายรัฐบาลกรมส่งเสริมการเกษตร.

สำนักงานเกษตรอำเภอแมริม. 2542. แนวทางพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ตำบลโป่งแยงอำเภอ
แมริม จังหวัดเชียงใหม่ ปี พ.ศ. 2542. เชียงใหม่. (เอกสารอัดสำเนา).

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร จังหวัดเชียงใหม่. 2540. รายงานประจำปี 2540. เชียงใหม่.
(เอกสารอัดสำเนา).

สุชา จันทน์เอม. 2522. จิตวิทยาทั่วไป. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร:สำนักพิมพ์ไทย
วัฒนาพานิช จำกัด.

โสภา ชูพิกุลชัย. 2521. จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.

อบรม สันภิบาล. 2521. รวมทฤษฎีจิตวิทยา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.

เอนก กริแสง. 2519. จิตวิทยาทั่วไป. พิษณุโลก: ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา,
คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

อารง สุทรศาสน์. 2507. ปฏิบัติวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: เจ้าพระยาการพิมพ์.

ภาคผนวก ก.
แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์ปัญหาพิเศษ

เรื่อง

การรับรู้ของเกษตรกรต่อการดำเนินงานของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร
ประจำตำบลโป่งแยง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ นาย/นาง/น.ส.นามสกุล.....

บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....บ้าน.....ตำบลโป่งแยง อำเภอแมริม

จังหวัดเชียงใหม่

ชื่อผู้สัมภาษณ์.....วัน/เดือน/ปี ที่สัมภาษณ์).....

เลขที่แบบสัมภาษณ์.....

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะและสถานภาพส่วนบุคคล

คำแนะนำ โปรดทำเครื่องหมาย(/) หรือกรอกข้อความลงในช่องว่างตามความเป็นจริง

1. เพศ () ชาย () หญิง

2. อายุ.....ปี (เศษของปีมากกว่าหรือเท่ากับ 6 เดือน ให้ถือเป็น 1 ปี)

3. สถานภาพ

() 1. โสด () 2. สมรส

4. ท่านจบการศึกษาขั้นสูงสุดขั้นใด

() 1. ไม่ได้เรียนหนังสือ

() 5. ปวช. ปวศ.

() 2. ป.6-ป.7

() 6. ปริญญาตรี

() 3. มัธยมศึกษาตอนต้น

() 7. อื่น ๆ.....

() 4. มัธยมศึกษาตอนปลาย

5. ในรอบปีที่ผ่านมาท่านมีรายได้ของครอบครัว จำนวน บาท

6. แหล่งเงินลงทุนด้านการเกษตร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1. เงินออมในครอบครัว
- () 2. จากญาติพี่น้อง
- () 3. กู้ ธ.ก.ส.
- () 4. กู้สหกรณ์การเกษตร
- () 5. กู้จากกลุ่มเกษตรกร
- () 6. จากนายทุนในท้องถิ่น
- () 7. กู้ธนาคารอื่น
- () 8. อื่น ๆ (ระบุ).....

7. พื้นที่ทำการเกษตร จำนวน.....ไร่

8. จำนวนแรงงานที่ทำการเกษตร จำนวน.....คน

9. การเป็นสมาชิกกลุ่ม(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1. กลุ่มเกษตรกร
- () 2. กลุ่มแม่บ้านเกษตร
- () 3. กลุ่มเยาวชนเกษตร
- () 4. กลุ่มสหกรณ์
- () 5. กลุ่ม ธ.ก.ส.
- () 6. กลุ่มออมทรัพย์
- () 7. อื่น ๆ (ระบุ).....

10. ในรอบสัปดาห์ ท่านมาติดต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร.....ครั้ง

11. ในรอบสัปดาห์ ท่านรับข่าวสารการเกษตร.....ครั้ง

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้ของเกษตรกรต่อการดำเนินงานของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลโป่งแยง

วิธีการ ให้เขียนเครื่องหมาย / ลงในช่องแสดงความเห็นว่า “รับรู้” หรือ “ไม่รับรู้” อย่างถูกต้อง

ก. จัดตั้งศูนย์

1.1 ท่านรับรู้ถึงการมีศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลโป่งแยงหรือไม่

- () 1. ไม่รับรู้ เพราะ.....
- () 2. รับรู้ เพราะ.....

1.2 ท่านรับรู้สถานที่ตั้งของศูนย์หรือไม่

- () 1. ไม่รับรู้ เพราะ.....
- () 2. รับรู้ ระบุสถานที่ตั้ง.....

1.3 ท่านรับรู้หรือไม่ว่า วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งศูนย์เพื่อให้เป็นศูนย์กลางความร่วมมือระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐ องค์กรท้องถิ่นและเกษตรกรในการถ่ายทอดและขยายผลของเทคโนโลยีการเกษตรอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

- () 1. ไม่รับรู้ เพราะ.....
- () 2. รับรู้ เพราะ.....

1.4 ท่านรับรู้หรือไม่ว่า องค์ประกอบของศูนย์ประกอบด้วย 2 ส่วนคือ ส่วนที่เป็นสำนักงานศูนย์และส่วนที่เป็นจุดสาธิตและถ่ายทอดเทคโนโลยี

- () 1. ไม่รับรู้ เพราะ.....
- () 2. รับรู้ เพราะ.....

ข. คณะทำงานเพื่อบริหารงานศูนย์

1.1 ท่านรับรู้หรือไม่ว่ามีคณะทำงานเพื่อบริหารงานศูนย์

- () 1. ไม่รับรู้ เพราะ.....
- () 2. รับรู้ เพราะ.....

1.2 ท่านรับรู้หรือไม่ว่าเกษตรกรอำเภอเป็นประธานคณะทำงานเพื่อบริหารงานศูนย์

- () 1. ไม่รับรู้ เพราะ.....
- () 2. รับรู้ เพราะ.....

1.3 ท่านรับรู้หรือไม่ว่าประธาน อบต. เป็นคณะทำงานเพื่อบริหารงานศูนย์

() 1. ไม่รับรู้ เพราะ.....

() 2. รับรู้ เพราะ.....

1.4 ท่านรับรู้หรือไม่ว่าประธานกรรมการหมู่บ้านเป็นคณะทำงานเพื่อบริหารงานศูนย์

() 1. ไม่รับรู้ เพราะ.....

() 2. รับรู้ เพราะ.....

1.5 ท่านรับรู้หรือไม่ว่าประธานกรรมการกลุ่มเกษตรกรเป็นคณะทำงานเพื่อบริหารงานศูนย์

() 1. ไม่รับรู้ เพราะ.....

() 2. รับรู้ เพราะ.....

1.6 ท่านรับรู้หรือไม่ว่าประธานกรรมการสหกรณ์เป็นคณะทำงานเพื่อบริหารงานศูนย์

() 1. ไม่รับรู้ เพราะ.....

() 2. รับรู้ เพราะ.....

1.7 ท่านรับรู้หรือไม่ว่าประธานแกนนำกลุ่มอาชีพเป็นคณะทำงานเพื่อบริหารงานศูนย์

() 1. ไม่รับรู้ เพราะ.....

() 2. รับรู้ เพราะ.....

1.8 ท่านรับรู้หรือไม่ว่า ผอ.ศูนย์เป็นคณะทำงานและเลขานุการเพื่อบริหารงานศูนย์

() 1. ไม่รับรู้ เพราะ.....

() 2. รับรู้ เพราะ.....

ค. บทบาทหน้าที่และการดำเนินงาน

1.1 ท่านรับรู้หรือไม่ว่าคณะทำงานมีหน้าที่ในการวางแผนการปฏิบัติงาน โครงการระดับตำบล กำหนดกิจกรรม งบประมาณ และกรอบระยะเวลาการปฏิบัติงาน

() 1. ไม่รับรู้ เพราะ.....

() 2. รับรู้ เพราะ.....

1.2 ท่านรับรู้หรือไม่ว่าคณะทำงานมีหน้าที่ในการติดตามและรายงานผลความก้าวหน้า ปัญหา อุปสรรค

() 1. ไม่รับรู้ เพราะ.....

() 2. รับรู้ เพราะ.....

1.3 ท่านรับรู้หรือไม่ว่า คณะทำงานมีหน้าที่ในการปฏิบัติงานอื่นตามที่คณะกรรมการ
พัฒนาการเกษตรระดับอำเภอมอบหมาย

() 1. ไม่รับรู้ เพราะ.....

() 2. รับรู้ เพราะ.....

1.4 ท่านรับรู้หรือไม่ว่า ผอ.ศูนย์มีหน้าที่ในการประสานงานและจัดการด้านการเกษตรภายใน
ตำบล

() 1. ไม่รับรู้ เพราะ.....

() 2. รับรู้ เพราะ.....

1.5 ท่านรับรู้หรือไม่ว่า ผอ.ศูนย์มีหน้าที่ในการจัดการเกี่ยวกับระบบการถ่ายทอดเทคโนโลยี
การเกษตรในตำบล

() 1. ไม่รับรู้ เพราะ.....

() 2. รับรู้ เพราะ.....

1.6 ท่านรับรู้หรือไม่ว่า ผอ. ศูนย์มีหน้าที่ในการรายงานสถานการณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการ
เกษตร รวมถึงภัยธรรมชาติต่างๆ

() 1. ไม่รับรู้ เพราะ.....

() 2. รับรู้ เพราะ.....

1.7 ท่านรับรู้หรือไม่ว่า ผอ.ศูนย์มีหน้าที่จัดการเกี่ยวกับโรงเรียนเกษตรกร

() 1. ไม่รับรู้ เพราะ.....

() 2. รับรู้ เพราะ.....

1.8 ท่านรับรู้หรือไม่ว่า ผอ.ศูนย์มีหน้าที่จัดการด้านการตลาด

() 1. ไม่รับรู้ เพราะ.....

() 2. รับรู้ เพราะ.....

1.9 ท่านรับรู้หรือไม่ว่า ผอ.ศูนย์มีหน้าที่รายงานผลการปฏิบัติงานด้านการเกษตร

() 1. ไม่รับรู้ เพราะ.....

() 2. รับรู้ เพราะ.....

1.10 ท่านรับรู้หรือไม่ว่าวิทยากรเกษตรกรมีหน้าที่ให้คำปรึกษาด้านการประกอบอาชีพการ
เกษตรในตำบล

() 1. ไม่รับรู้ เพราะ.....

() 2. รับรู้ เพราะ.....

1.11 ท่านรับรู้หรือไม่ว่า วิทยาการเกษตรกร มีหน้าที่ในการเป็นผู้นำในการถ่ายทอดความรู้ด้าน
การเกษตร

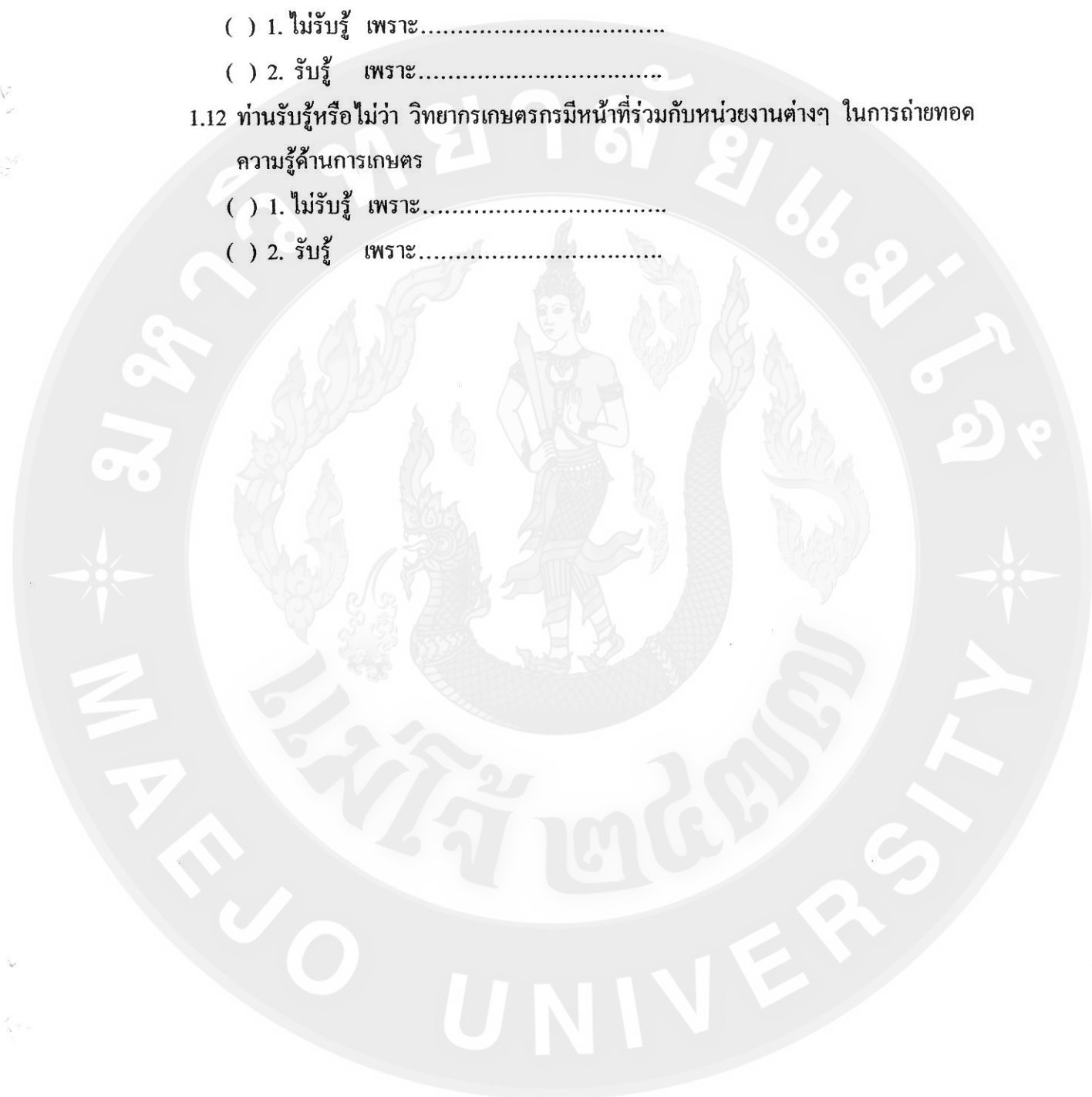
() 1. ไม่รับรู้ เพราะ.....

() 2. รับรู้ เพราะ.....

1.12 ท่านรับรู้หรือไม่ว่า วิทยาการเกษตรกรมีหน้าที่ร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ในการถ่ายทอด
ความรู้ด้านการเกษตร

() 1. ไม่รับรู้ เพราะ.....

() 2. รับรู้ เพราะ.....

ภาคผนวก ข.

ประวัติผู้วิจัย

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ สกุล : นายวัสนัย ผู้สัค

วัน เดือน ปี เกิด : 25 พฤศจิกายน 2506

สถานที่เกิด : จังหวัดลำพูน

วุฒิการศึกษา :

- 2518 สำเร็จการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนอนุบาลลำพูน
- 2526 สำเร็จการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนมงฟอร์ตวิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่
- 2530 สำเร็จการศึกษาปริญญาตรี สาขาพืชสวน คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
บางเขน กรุงเทพมหานคร

ประวัติการทำงาน:

- 2530 นักวิชาการเกษตร บริษัท ทานียาม่า สยาม จำกัด กรุงเทพมหานคร
- 2531 นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร บริษัท เอราวัณเคมีเกษตร จำกัด กรุงเทพมหานคร
- 2533 ฝ่ายส่งเสริมการผลิต บริษัท ตลาดเฟรช จำกัด กรุงเทพมหานคร
- 2536 นักวิชาการเกษตร บริษัท ฟาร์มกุ่มเคมีภัณฑ์ จำกัด จังหวัดชุมพร
- 2539 นักวิชาการเกษตร 3 ฝ่ายแผนงาน สำนักงานเกษตรจังหวัดอุดรธานี
- 2540 นักวิชาการเกษตร 3 ฝ่ายแผนงาน สำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงใหม่
- 2541 นักวิชาการเผยแพร่ 3 ฝ่ายแผนงาน สำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงใหม่
- 2542 นักวิชาการเผยแพร่ 4 ฝ่ายแผนงาน สำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงใหม่
- 2544 นักวิชาการเผยแพร่ 5 ฝ่ายแผนงาน สำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงใหม่
- พฤษภาคม 2546 – ปัจจุบัน นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร 5 กลุ่มส่งเสริมและพัฒนา
เกษตรกร สำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงใหม่